

LETO XXIII. Stev. 104
GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNİK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEV-
NIK. NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

MENDÈS-FRANCE NA KONGRESU RADIKALNIH SOCIALISTOV:

Pomirjenje v Alžiru da si bo Francija lahko opomogla

Pariz, 4. maja (Tanjug). Vodja radikalnih socialistov Mendès-France je danes ostro kritiziral celotno politiko vlade in poudaril, da je sodelovanje radikalnih socialistov z Molleto vlado na sedanjih podlagi nemogoče. »Vse lanske predvolilne obljube, ki so vzbudile veliko upanje v javnosti in pripomogle k zmagi republikanske fronte socialistov in radikalov, so poteptane. Zato sporočamo tej in vsaki bodoči vladi, da je sodelovanje radikalov možno samo z izpolnjevanjem temeljnih nalog leveice, predvsem pa s pogojem, da prenehajo sovražnosti v Alžiru.«

Glede nadaljnega sodelovanja treh radikalnih ministrov in desetih državnih sekretarjev v Molletovi vladi je Mendès-France dejal: »Njihova naloga je, da se v vladi bore za program naše stranke, za mir v Alžiru, za spremembo volilnega zakona ter za reformo šolstva in davčnega sistema, in sicer čimprej, še preden pojde skupščina na poletne počitnice.«

Velika večina na kongresu je z odobravanjem sprejela to stališče Mendès-France in tako sprejela namero »ministrske skupine«, desne manjšine, da bi znova razcepila stranko. Vodja te frakcije, obrambni minister Bourges Manoury, je namreč že prej zahteval, naj se kongres izreče o nadaljnem sodelovanju ministrov v vladi. Odločitev v tako postavljeni zahtevi, ki bi jo z večino glasov sprejeli, bi omogočila manjšinski skupini, da bi izstopila iz stranke in povzročila nov razkol v njenih vrstah.

»Mi odklanjamo takšno alternativo,« je rekel Mendès-France. »Od vseh članov stranke, poslancev in ministrov pa bomo zahtevali, naj se bore za naš program. Sigurni neuspeh v tem boju bi sprožil hkrati tudi ustrezne sankcije.«

Izredni kongres radikalov, sklican prav zaradi teh nasprotij med večinsko skupino v opoziciji pro vladi in manjšinsko skupino, ki aktivno sodeluje v politiki vlade, je že večeraj izglasoval resolucijo, s katero naroča razcepilne parlamentarne skupini, naj se ob glasovanjih v poslanski zbor-

nici pokori sklepom strankinega vodstva. Zato se vsi politični opozovalci strinjajo v mnenju, da je Radikalno-socialistična stranka naposled prešla v opozicijo proti vladi, in da so poskusi manjšine, da bi sprožila nov razkol, prepreneni. Večina delegatov je s tem odobrila tudi nadaljnji premik radikalov proti leveici.

Glavni del svojega programskega govora je Mendès-France posvetil Alžiru. »Ne moremo si

Pierre Mendès-France

misliti ureditve katerega koli francoskega problema, če ne bo prej poravnani alžirski spor. Ne moremo popraviti politike primanjkljaja, dokler vojne opera-

Dullesovi razgovori

z bonnskimi državniki o nemških vojaških in političnih vprašanjih

Bonn, 4. maja (Tanjug). Ameriški zunanji minister Dulles je imel danes v Bonnu drugi ločen sestanek s kancelarjem Adenauerjem. Na sestanku so bili tudi Brentano, Strauss, Hallstein in načelnik skupnega vojaškega štaba v obrambnem ministru general Heusinger. Adenauer je Dullesa obvestil o sedanjem položaju vlade, zlasti v zvezi z zadnjo diplomatsko akcijo Sovjetske zveze. Tukajšnji politični krogi menijo, da so bili razgovori posebej posvečeni vojaškim vprašanjem, zlasti pa načrtom o atomski oborožitvi nemške vojske. Uradno zatrjujejo, da so se razgovarjali o vprašanjih, ki zani-

majo ZDA in Zahodno Nemčijo, zlasti o združitvi Nemčije in Adenauerjevemu obisku v Washingtonu.

Dulles je takoj potem odpotoval v Pariz. V ponedeljek se bo sestel z Molletom in Pineaujem.

Zavrnjena zahteva

Mednarodne organizacije dela, ki je hotela preiskati delovanje in značaj madžarskih sindikatov

New York, 4. maja (Reuter). Madžarska vlada je zavrnila predlog Mednarodne organizacije dela (ILO), da bi poslali na Madžarsko opazovalce, ki bi proučili delovanje in značaj madžarskih sindikatov. Pismo, ki ga je madžarski zunanji minister Horvat v tej zvezi poslal Hammarskjöldu, označuje ta predlog za poskus vmešavanja v madžarske notranje zadeve. Hkrati je v njem rečeno, da bi bila madžarska vlada pripravljena privoliti v obisk generalnega direktorja ILO, da bi se tako okreplili stiki med to organizacijo ter madžarskimi državnimi organi in družbenimi organizacijami. Pismo kritizira zadnje resolucije Mednarodne organizacije dela o svobodi združevanja na Madžarskem in poudarja, da ni nobenih poročev za objektivnost komiteja, na katerega poročili temelje te resolucije. V pismu je nadalje rečeno, da se ta poročila v marsičem opirajo na enostranska obvestila, ki niso v skladu z dejanskim stanjem. Madžarski delavci, pravi pismo, imajo pravico ustanovljati sindikalne organizacije in se jim pridruževati brez kakršnekoli diskriminacije. Na koncu govori pismo o pripravljenosti madžarske vlade, da bi Mednarodni organizaciji dela vsestranske informacije o položaju in pravnem položaju madžarskih sindikatov.

Zahvala za čestitke

Beograd, 4. maja (Tanjug). Zvezni izvršni svet je prejel ob prvem maju številne čestitke kolektivov, organizacij in posameznikov. Ker ne more posebej odgovoriti vsem, ki so poslali čestitke, se jim Zvezni izvršni svet po tej poti zahvaljuje.

Vmešavanje avstrijskega notranjega ministra v vprašanje madžarskih beguncev pri nas

Beograd, 4. maja (Tanjug). V zvezi s sporočilom avstrijskega notranjega ministra Helmerja, ki pravi, da je avstrijska vlada 30. aprila sklenila začasno sprejeti 5000 madžarskih beguncev iz Jugoslavije, je sodelavec Tanjuga zvedel v zvezni komisiji za begunce iz Madžarske, da smatrajo sporočilo za neutemeljeno. Jutro goslovanska vlada se glede tega vprašanja sploh ni obrnila na avstrijsko vlado in se tudi ne strinja s takšnim ravnanjem, ker ne pripelje k uspešni ureditvi vprašanja madžarskih beguncev, ki so v Jugoslaviji,

Veleposlanik Djerđa v Beogradu

Beograd, 4. maja (Tanjug). Jugoslovanski veleposlanik v Kairu Josip Djerđa je prisel v Beograd in se bo zadržal tu nekaj časa. Prisel je na običajno posvetovanje z državnim sekretariatu za zunanje zadeve.

Delegacija Beograda v Pragi

Praga, 4. maja (Tanjug). Delegacija Ljudskega odbora Beograda je prispela v Prago na prijateljski obisk. Delegacijo, v kateri so trije člani, vodi predsednik Ljudskega odbora Djurica Jojkić. Tu sta jo sprejela primator Prage Adolf Svoboda s člani mestnega ljudskega odbora in jugoslovanski veleposlanik Marko Nikežić. S tem obiskom delegacija Beograda vrača lanski obisk prške delegacije v Beogradu. V CSR se bo mudila teden dni. Med drugim bo prisostvovala svečani vojaški paradni, ki bo v Pragi na Dan zmage 9. maja.

Bulgarin o stikih z ZDA

Moskva, 4. maja (TASS). Predsednik vlade Bulganin je sprejel skupino ameriških novinarov. V razgovoru je med drugim dejal, da imata SZ in ZDA različen način življenja in različne probleme, »toda, če se nam bo posrečilo doseči boljše medsebojno razumevanje, bomo lahko zgradili boljši svet«. Bulgarin je nadalje opozoril na možnosti gospodarskega in kulturnega sodelovanja kakor tudi izmenjave turistov, kar bi prispevalo k boljsemu seznanjanju narodov obeh dežel. Opozoril je tudi na veliko vlogo žena v prizadevanju, da bi ohranili mir na svetu.

Prvi uspeli koraki

v znanstvenem in tehničnem sodelovanju z Madžarsko

Beograd, 4. maja (Tanjug). Tu je bilo danes zaključeno prvo zasedanje madžarsko-jugoslovanske komisije za znanstveno in tehnično sodelovanje, ustanovljeno na podlagi lanskega sporazuma med obema deželama. Na tem zasedanju je komisija sprejela svoj statut in med drugim določila pogoje za delo, ki naj ga opravi na področju dogovorjenega sodelovanja.

V državnem sekretariatu za zunanje zadeve so danes podpisali tudi zapisnik s prvega zasedanja komisije. Podpisala sta ga predsednik madžarskega dela komisije, namestnik predsednika planske komisije Madžarske dr. Ajtj Miklos in predsednik jugoslovanskega dela komisije sekretar zvezne industrijske zbornice inž. Zvonko Morić. Razen članov obeh delov komisije je bil pri tem navzoč tudi državni podsekretar za zunanje zadeve Dobrovoje Vidić.

Predsednika mešane komisije dr. Miklos in inž. Morić sta potem izjavila, da so bili na zasedanju napravljeni prvi koraki k uspešnem razvijanju obojestranskega znanstvenega in tehničnega sodelovanja za čim ugodnejše pogoje

na vseh področjih gospodarskega življenja. Ze letos lahko računamo s širokim spoznavanjem in izmenjavo izkušenj v industriji in sploh v gospodarstvu obeh dežel. Na zasedanju v Beogradu so bili sprejeti tudi nekateri konkretni sklepi o sodelovanju v metalurgiji, strojni in lahki industriji ter prometu in na drugih področjih.

Madžarski člani komisije si bodo v prihodnjih dneh ogledali nekatera podjetja naše kemije, farmacevtske in strojne industrije, kmetijske posesti, zadruga in ustanove, ki delajo za napredek našega kmetijstva.

VLOGA PARTIJE IN DRŽAVE v odpravljanju sedanjih protislovij na Kitajskem

Peking, 4. maja (Tanjug). Vsa kitajska javnost in tisk se zelo zanimata za politično kampanjo, ki jo je sprožil referat predsednika Mao Ce Tunga »O pravilnem obnavljanju protislovij med ljudstvom«. Referat niso objavili, pač pa priobčuje glasilo KP Kitajske »Zen Min Zi Bao« vsak dan uvodnike in komentarje, v katerih pojasnjuje bistvo tez, izraženih v tem referatu. Sodeč po pisanju tiska, izjavah voditeljev in napotkih CK KP Kitajske »o boljšem slogu v delu«, je bistvo kampanje v tem, da bi se široke množice in vodilni kadri vsestransko seznanili s spremembami, ki so nastale po kitajski revoluciji, in z njihovimi posledicami. Na podlagi proučevanja zakonitosti teh posledic naj bi popravili slog v delu, kar velja tu za enega glavnih pogojev za pravilno obnavljanje protislovij.

Glasilo KP Kitajske v enem izmed uvodnikov pravi, da glavno protislovje na Kitajskem ni več protislovje med antagonističnimi razredi. »Zdaj je to protislovje med zahtevami množic, da zgradimo industrijsko napredno deželo, in stvarnostjo kmetijsko zaostale dežele, med nujno potrebo po naglem gospodarskem in kulturnem razvoju in sedanjim stanjem našega gospodarstva in kulture, ki ne moreta zadovoljiti te potrebe.«

V svoji zadnji številki piše »Zen Min Zi Bao«, da sta dve različni gledišči o protislovjih med ljudstvom. Eno je slepo absoluti-

tično gledišče, ki vztraja na trajni enotnosti in enodušnosti v socialistični družbi ter na pravilnosti in ugledu voditeljev, vtem ko hkrati omalovažuje protislovja ter prehaja prek pomankljivosti in napak v delu vodstva. Drugo gledišče je zavestno analitično ali samokritično spoznavanje protislovij med ljudstvom v socialistični družbi. To gledišče priznava tudi možnost napak in pomankljivosti v delu vodstva ter nujne potrebe, da se demokratične oblike življenja, kritike in samokritike v socialistični družbi razširijo. Zagovarjati prvo gledišče poudarja glasilo Kitajske, pomeni vzpodbujati naraščanje birokratizma, sektaštva in subjektivističnih težajev v delu vodstva. V določenih okoliščinah lahko to sproži avtokratske in diktatorske težnje, zastoj v izgradnji socialistične družbe. »Mi smo se odločili za nenehni boj proti birokratizmu, za nenehno naraščanje in napredek v izgradnji socialistične družbe,« zaključuje glasilo KPK.

Ta uvodnik, kakor tudi večina drugih člankov, objavljenih v kitajskem tisku, je samo ena oblika široke politične kampanje, ki gre zadnje tedne in mesece po vsej deželi pod najbolj splošnim geslom: »Povezovanje z množicami v vseh smereh in na vseh frontah«. Iz tega, kar so doslej povedali ali objavili v tisku, očito sledi, da je na dnevnem red socialistične izgradnje na Kitajskem zelo važno vprašanje izgradnje socializma nasploš, namreč vprašanje vloge partije in države v obnavljanju protislovij, ki ga narekuje zakonitost socialističnega razvoja.

VPOMENSKA NPOVED

za nedeljo, 5. maja 1957

Spremenljivo oblačno, v vzhodni Sloveniji pretežno oblačno. Krajevne plove in nekoliko hladneje. Temperatura ponoči med 4 in 8, podnevi do 15 stoptinj C.

V razgovoru z egiptovskim prijateljem

OB IZMENI V NAŠEM ODESKU V EGIPTU

Priznanje in zahvala našim vojakom v okviru čet OZN

Port Said, 4. maja (Tanjug). Prva izmena borcev in oficirjev jugoslovanskega odreda, vključnega v čete OZN, je po petmesečnih operacijah in opravljanju varnostne službe v Sinajski puščavi odpotovala v domovino. V Port Saidu sta jo ob odhodu med drugimi pozdravila poveljnik čet OZN v Egiptu general Burns in predstavnik egiptovske vojske v njegovem štabu brigadir Helimi. General Burns se je ob tej priložnosti znova zahvalil jugoslovanskim vojakom za njihovo vneto in izpolnjevanje nalog. »V začetku svoje vojaške kariere,« je rekel poveljnik mednarodnih čet, »natanko pred 42 leti, sem se prvokrat seznanil s srbskimi in črnogorskimi prostovoljci. Ze takrat sem videl, da so zelo dobri vojaki. Zdaj, ob koncu svoje vojaške kariere, sem znova srečal jugoslovanske vojake, ki so, kakor njihovi očetje, žilavi in zelo dobri vojaki. To so tudi tu dokazali.«

Jugoslovanske vojske in oficirje je pozdravil tudi brigadir Helimi. »Kot oficir egiptovske

vojske se vam v imenu egiptovske vlade in v svojem imenu zahvaljujem, da ste nam pomagali, in vas prosim, da sprejmete zahvalo za vse, kar ste storili kot sestavni del varnostnih čet OZN. Vojakom, ki odhajajo, želim srečno pot, tistim, ki so pravkar prispeili, pa izrekam dobrodoščilo.«

Prve enote JLA so prispele v Port Said lani 29. novembra. V minulih petih mesecih se so borci in oficirji jugoslovanskih enot prebili po razdejanih poteh Sinajske puščave 200 km daleč. Motorizirana vozila odreda so prevozila do konca marca skupno 450.000 km. Med prodiranjem po puščavi so borci odstranili 800 različnih min. Zgradili so 90 km cest.

Reka, 4. maja (Tanjug). Jutri jutraj prispe na Reko naša ladja »Proleterka«, s katero se vrača del vojakov odreda JLA v okviru varnostnih sil OZN v Egiptu, ki so jih nedavno zamenjali. »Proleterka« je konec prejšnjega meseca odpula z Reke v Egipt s prvim kontingentom izmene jugoslovanskega odreda.

Delegacija ZBOWID v Sloveniji

LJUBLJANA, 4. maja — Ze od 26. aprila se mudri kot gost Centralnega odbora Zveze borcev NOV Jugoslavije delegacija Zveze borcev za svobodo in demokracijo (ZBOWID) iz Poljske, ki jo vodi podpredsednik te organizacije Banach Kazimierz. V delegaciji so še: Franciszek Ksiazarczyk, generalni major poljske vojske, Edward Kowalski, član predsedstva ZBOWID, Teofil Witke, član sekretariata in glavni urednik organa ZBOWID »Wolność i lud«, Zygmunt Ziolk, urednik časopisa »Wolność i lud«, in Henryk Matysiak, sekretar Glavnega odbora ZBOWID. Včeraj so gostje prispeli iz Opatije v Postojno in si ogledali Postojnsko jamo. Popoldne so si v spremstvu članov Glavnega odbora ZBOWID Slovenije, ki so jih sprejeli že v Opatiji, ogledali nekdanjo partizansko bolnišnico »Frano« pri Cerknem. Zvečer so imeli poljski gostje na Bledu večerjo, nato pa z zastopniki Zveze borcev razgovore. Po kratkem bivanju danes dopoldne na Gorenjskem — ogledali so si Begunje in nekdanje taborišče na Podlublju, v katerem so bili zaprti tudi poljski rodoljubi — so prispeli v Ljubljano in se dobro uro zadržali v Muzeju NO. Popoldne pa so se na poti proti Zagrebu ustavili še v Dolenjskih Toplicah.

Prihod poljske delegacije bivših borcev je nadaljevanje začelih razgovorov o potrebi in možnosti sodelovanja med poljsko in našo organizacijo bivših borcev. Izredne možnosti za sodelovanje pa se pokazale že ob bivanju naše delegacije bivših borcev na Poljskem letos pozimi.

OB PRVEM MAJU SŌ ZACELA OBRATOVA TI

NOVA PODJETJA

V Loznici ob Drini so dogradili tovarno viskoze — Pridobivanje nafte v Jermenovcih v Banatu — Poskusno obratovanje hidroelektrarne Vrla III

Na praznik 1. maja smo tudi letos dovršili več novih podjetij. Najpomembnejša je gotovo dograditev tovarne viskoze v Loznici ob Drini, ki je zgrajena za letno proizvodnjo 20 tisoč ton viskoze, in sicer 16.000 ton celulozne volne, 3000 ton umetne svile, 700 ton korda za avtomobilske gume in 500 ton celofana.

OB 40-LETNICI OKTOBRSE REVOLUCIJE
Gibanje proti imperialistični politici
Začasne vlade

Leninove aprilske teze, ki so oborožile boljševiško partijo s teoretično utemeljenim in konkretnim načrtom za prehod od buržoazne k socialistični revoluciji, so povzročile val ogorčenja med buržoazijo, manjševiki in eseri. Vendar Lenina pretne buržoazije in njenih lakajev niso preplašile, ker je zatrdno vedel, da pripada bodočnosti boljševikom, ki so se zavzemali za demokracijo mir, za takojšnji odzvezem zemlje zemljiški gospodji, za odločno boj proti lakoti in razsulu.

Lenin se je takoj po povratku v domovino aktivno udeleževal življenja in dela petrograjske organizacije boljševiške partije in meseca maja tudi vodil petrograjsko partijsko konferenco. Med zasedanjem konferenca se je razpletalo med petrograjskimi delavci in vojniki silno protestno gibanje proti imperialistični politici protiljudske začasne vlade. Zunanji minister začasne vlade Miljukov je poslal zavzemnikov v vojni noto, ki v njej govori o stremljenju vsega ljudstva, da se nadaljuje svetovna vojna do odločilne zmage, in o nameri Začasne vlade, izpolnjevati v celoti vse obveznosti, ki so bile sprejete proti zavzemnikom. Proti notu Miljukova je 3. in 4. maja na poziv Centralnega komiteja boljševiške partije več kot sto tisoč delavcev in vojakov Petrograda demonstriralo pod gesli: »Dol z vojno«, »Objavite tajne pogodbe«, »Vso oblast sovjetom!«

Demonstracija je sprožila prvo krizo buržoazne oblasti. Lenin se je odločno uprl pozivom pešice zaletelov in neučakanec iz petrograjske organizacije, ki so zahtevali takojšnje strmoglavljenje Začasne vlade, hkrati pa je ukrenil vse potrebno, da bi se iz dogodkov teh dni, ki so razgljali imperialistično politiko Začasne vlade, množice čimveč naučile.

V tem podjetju, katerega zgraditev je veljala 29,5 milijarde dinarjev, so 1. maja japonska podjetja, ki so dobavila in montirala opremo, začela začasne poskuse obratovanja, ki bodo zaradi kompliciranosti naprav trajali do 1. avgusta, ko bo podjetje začelo

Devizni tečaj

US dolar	—, —, 2000, 833,33	Letg
7000, 10.250, 8070,19, 967,88	DM	—, 190,600,
105,804,60, 2221,17	Bfrs	—, 4000, 4000,
566,67	Sfrs	620, 720, 586,67, 584,48
Sfrs	67,000	—, 63,500, 825,58
Lit	—, 900, 605,12,	
1160, 87	Lit. Gor.	375, —, 375, 681,25
Sv. kr.	—, 78,000, 1245,03	Eg. Letg
3010, 3010, 249,41	obr. dol. Avstr.	2950, —,
3269,71, 996,24	obr. dol. Dan.	—, 640,
940, 213,23	obr. dol. Fin.	800, 630, 737,50,
145,67	obr. dol. Norv.	—, 800, 166,67
obr. dol. Grč.	1010, 810, 832,45,	177,49
obr. dol. Turč.	810, 460, 486,12,	62,04
obr. dol. Izr.	—, 600, 100	obr. dol. Paragv.
537, 537, 537, 79,10	obr. dol. Urugvaj	—, 649,65, 116,55
obr. dol. ZSSR	835, 850, 906,09, 168,70	obr. dol. Madž.
588, 588, 611,06, 233,67	obr. dol. Polj.	588, 600, 600,72, 100,24
obr. dol. CSR	—, 690, 672,56, 124,17	obr. dol. Vzh. Nem.
—, 1580, 1580, 403,33	obr. dol. Belg.	588, —, 588, 96
obr. dol. Alb.	588, —, 588, 96	obr. fant Burma
—, —, 1810, 115,48	obr. fant Kina	1752, 1752, 108,59

Opomba: Stevilke pomenijo: 1. tečaj v Ljubljani, 2. tečaj v Zagrebu, 3. srednji tečaj FLRN, 4. azio v %.

PISMO IZ BEOGRADA

Mnogo denarja, ki ga daje država za pospeševanje kmetijstva, ne rodi zaželenih sadov, ker modernizacije kmetijske proizvodnje v večini primerov še zmerom ne obravnavamo kot povečanje donosa na hektar, uporabljamo boljše pasem živine, boljše sort sadja, povečanje delovne storilnosti, rentabilnosti in uporabe sodobnih agrotehničnih ukrepov.

V celoti sedanje stanje ni zadovoljivo. Srbija ima s svojimi 5,740.000 ha zemlje in 5,940.000 kmečkih prebivalcev samo 142.513 milijard kmetijskega dohodka ali 102.414 milijard manj kakor ostalih gospodarskih dejavnosti. Srbija pa je kmetijska dežela, na katero odpade v celotni jugoslovanski proizvodnji 50 %!

Važnost tega vprašanja je ne samo v pomanjkanju enotnega šolskega sistema za šolanje in pomanjkljivi strokovni izobrazbi tehničnega kadra v kmetijskih organizacijah, zlasti v zadrugah kot glavnih nosilcih modernizacije kmetijstva in preobrazbe naše vasi nasploh.

Vzlic prizadevanju, da bi to pereče vprašanje uredili, je še zmerom odprto in kmetijstvo Srbije ne bo znatno napredovalo, dokler skupnost ne bo uveljavila odločnejših ukrepov.

OB TEDNU RDEČEGA KRIŽA

Dejavnost RK čimbolj razširiti

Izjava predsednika RK Jugoslavije dr. Pavla Gregoriča

Beograd, 4. maja (Tanjug). — Ob Tednu Rdečega križa, ki se začne 5. maja, je predsednik RK Jugoslavije in predsednik odbora za zdravje Zveznega izvršnega sveta dr. Pavle Gregorič dal izjavo za tisk. Poudaril je dejavnost Rdečega križa in rekel, da je ta organizacija, ki ima nad dva milijona članov, v zadnjem letu znatno napredovala tako glede števila članov, kakor tudi

Dejavnost Rdečega križa je vsestranska in zajema vse kraje naše domovine. Ni vasi ali naseleja, v katerem ne bi delovali aktivisti Rdečega križa in kjer ne bi bilo čuti sadov tega dela. Gre predvsem za zdravstveno prosveto, v kateri sodelujejo mnogi zdravniki, učitelji, socialni delavci in na tisoče aktivistov. Tudi v tujih deželah so že znani naši tečajaji za kmečko žensko mladino, ki jih je obiskovalo nad pol milijona kmečkih deklet in žena.

Druga oblika dejavnosti članov Rdečega križa so šolske kuhinje,

ki jih imamo nad 10.000 in v katerih dobiva blizu dva milijona šolskih otrok dnevno po en obroček hrane. Broj proti alkoholizmu je

postal zelo važno in obsežno področje dela organizacije RK. Negabolnikov na domu pomeni zdaj veliko pomoč zdravstveni službi, ker smo tako oprostili mnogo bolniških postelj za nevarne bolne ljudi. Dejavnost članov Rdečega križa v negi bolnikov na njihovih domovih je zelo važno področje dela.

Zlasti važni so tečajaji prve pomoči. Obiskovanje teh tečajajev naj postane dolžnost pretežne večine članov. »Nesebično, požrtvovalno delo naših aktivistov,« je rekel dr. Gregorič, »rodi čedalje večje sadove. Naša organizacija se od dne do dne bolj krepi, naša organizacija je zmerom in čedalje bolj pripravljena, da zbere in aktivira čedalje večje število članov za izpolnjevanje važnih nalog.

V Tednu Rdečega križa, ki ga posvečamo dejavnosti naših članov, moramo še bolj okrepiti naše delo, tako da ga bodo čutili ljudje tudi v najbolj oddaljenih kotičkih naše dežele. Podmladek Rdečega križa naj razširi svoje delo in svojo dejavnost na vsak razred v vseh šolah, aktivisti naj tekmujejo v delu za higieno šolskih prostorov in osebno higieno učencev. Dejavnost članov Rdečega križa naj se čimbolj razširi tudi v naših tovarnah, delavnicah in na vseh delovnih mestih.

Letošnji Teden Rdečega križa naj koristi vsem našim odborom, kakor tudi vsem našim aktivistom, da bodo na podlagi dobre analize dosedanjega dela, na podlagi pravilnega spoznavanja pomanjkljivosti in napak v našem delu povzeli potrebne izkušnje, da bomo lahko delo na vseh področjih še bolj izpopolnili, tako da bo dejavnost Rdečega križa rodila tiste sadove, ki jih zahteva od naša organizacija kot svojo glavno nalogo, namreč delati za blaginjo naših narodov in boriti se za mir na svetu.

DNEVNIK

POSVETOVANJE O KMETIJSTVU MAKEDONIJE se je začelo včeraj pod predsedstvom predsednika Narodnega obrambnega Makedonije Lazara Koliševskega. Razen mnogih kmetijskih strokovnjakov iz vseh krajev Makedonije prisostvujejo posvetovanju tudi podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj in Svetozar Vukmanovič, člana Zveznega izvršnega sveta Nikola Mincev in Slavko Komar, predsednik republiškega Izvršnega sveta Ljupčo Arsov in drugi. Član Izvršnega sveta Makedonije Risto Džunov je podal na posvetovanju izčrpen referat o problemih kmetijstva v Makedoniji.

KONGRES VEZE GLASBENIH UMETNIKOV JUGOSLAVIJE, ki je na Bledu, se je nadaljeval z govorom predsednika Zveze Milana Horvata o glasbenem življenju v Jugoslaviji. Potem se je razvila živahna razprava, v kateri so obravnavali mnoga vprašanja, ki so organsko povezana z dejavnostjo glasbenih umetnikov.

ZASEDANJE SVETA MEDNARODNEGA ZDRUŽENJA ZA SOCIALNO SKRIBSTVO, v katerem je včlanjenih 129 ustanov za socialno skrbstvo z okrog 230 milijoni zavarovancev iz 59 dežel, se bo danes začelo v Dubrovniku. Na zasedanju bo generalni sekretar Zdrženja Leo Wildman podal poročilo o delu organa Zdrženja v 1. 1956, nato pa bodo sprejeli proračun Zdrženja za letošnje in prihodnje leto. Mednarodno Zdrženje za socialno skrbstvo je bilo ustanovljeno v Bruslju leta 1927. Njegova dejavnost je bila sprva omejena samo na bolezensko zavarovanje, od leta 1936 pa se je razširila tudi na primere invalidnosti, starosti in smrti. Zdrženje administrativno in tehnično spopolnjuje socialno zavarovanje po mednarodnem načrtu.

ZNANI ANGLEŠKI BIOLOG IN AKADEMIK DR. A. S. Parkes bo na vabilo nacionalne komisije za UNESCO danes prispel v Jugoslavijo. Med 20-dnevним bivanjem v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani bo predaval o organizaciji znanstvenega raziskovalnega dela v Britanskem inštitutu za znanstvena raziskovanja, o učinku nizkih temperatur na žive celice itd. Dr. Parkes je eden izmed najboljših znanstvenikov-biologov, ki se ukvarjajo s proučevanjem reakcije živga tkiva v nizkih temperaturah.

Mednarodno Zdrženje za socialno skrbstvo je bilo ustanovljeno v Bruslju leta 1927. Njegova dejavnost je bila sprva omejena samo na bolezensko zavarovanje, od leta 1936 pa se je razširila tudi na primere invalidnosti, starosti in smrti. Zdrženje administrativno in tehnično spopolnjuje socialno zavarovanje po mednarodnem načrtu.

ZNANI ANGLEŠKI BIOLOG IN AKADEMIK DR. A. S. Parkes bo na vabilo nacionalne komisije za UNESCO danes prispel v Jugoslavijo. Med 20-dnevним bivanjem v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani bo predaval o organizaciji znanstvenega raziskovalnega dela v Britanskem inštitutu za znanstvena raziskovanja, o učinku nizkih temperatur na žive celice itd. Dr. Parkes je eden izmed najboljših znanstvenikov-biologov, ki se ukvarjajo s proučevanjem reakcije živga tkiva v nizkih temperaturah.

Prihod štafete mladosti v Ljubljano. Stafeta mladosti, ki nosi pozdrave mladine našemu dragemu tovarišu Titu vse od Kumrova preko Stajerske in Zasavja, bo prišla v Ljubljano v ponedeljek, dne 6. maja ob 17. Od tu bo nadaljevala pot proti naši Primorski in ob sončni jadranski obali.

Slavnosten sprejem štafete bo ob 17.30 pred vodom v Tivolski park na Prešernovi cesti, kjer bo spregovoril predsednik CK LMS tov. Franček Mirtič ter v imenu zbranih mladincev, pionirjev in prebivalcev našega mesta predal štafeti pozdrave ter iskrene čestitke tovarišu Titu za rojstni dan.

Mladino mesta Ljubljane in vse prebivalstvo vabimo, da s pozdravom štafeti vzdolž Prešernove ceste do železniškega prehoda na Tivolski cesti do Trga mladinskih brigad potrdi svoje želje in čestitke tovarišu Titu ob njegovem življenjskem in našem mladinskem prazniku.

Okraini komite LMS
Zveza prijateljev mladine
Ljubljana

Kulturne VESTI

ŠLOVESNA OTVORITEV DELAVSKEGA ODRRA

Sinoči je bila v dvorani Doma sindikatov v Ljubljani slovesna otvoritev Delavskega odra, ki bo poslej deloval pod okriljem predsedstva Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije. Slovesne otvoritve so se udeležili predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher, predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev Slovenije Ivan Regent, Boris Žihnerl, Vlado Krivic, Tomo Brejc in drugi predstavniki političnega in kulturnega življenja.

Za otvoritveno predstavo so izbrali dramo Lilliane Hellman »Straža na Renu« v postavitvi Delavskega prosvetnega društva Svoboda-Center iz Kranja. Delo, ki ga je prevedel Janko Moder, je režiral Aldo Klavora, sceno pa je postavil Saša Kump.

PREDAVANJE DR. D. CVETKA V LONDONU

Te dni je predaval na londonski univerzi o renesansi v južnoslovanski glasbi profesor ljubljanske Akademije za glasbo dr. Dragotin Cvetko. Njegova izvajanja so vzbudila veliko zanimanje in pozornost, saj je bilo to razdobje jugoslovanske in posebje slovenske glasbene preteklosti britanskim glasbenim znanstvenikom in ostalim strokovnjakom, ki se komparativno zanimajo za te probleme, doslej nekaj novega in neznanega. Prof. Cvetko je že poprej večkrat bil povabljen na razne britanske univerze, tako v London, Oxford, Glasgow, Nottingham in Edinburgh, kjer je predaval o posebnih poglavjih jugoslovanske glasbene zgodovine. Ob svojem sedanjem bivanju v Londonu je predaval tudi v britanskem radiu.

ZANIMANJE ZA JUGOSLOVANSKO KNJIŽEVNOST NA SVEDSKEM

Konec prejšnjega meseca je imel dr. Nils Åke Nilsson, docent pri Ruskem inštitutu v Stockholmu, v tamošnjem radiu predavanje o najnovejši jugoslovanski književnosti, ki ga je ilustriral s prevodi predesem iz slovenske mladje lirike.

Dr. Nils Åke Nilsson se proučevalo dogovarja z eno izmed stockholmskih založb za izdajo antologije moderne jugoslovanske poezije in se je v tem smislu že obrnil na uredništvo ene izmed slovenskih revij, ki naj bi mu pomagalo, da bi bil izbor iz slovenske lirike kar se da popoln.

NOVO KULTURNO-UMETNIŠKO DRUŠTVO V LJUBLJANI

Tik pred prvomajskimi prazniki so v Ljubljani ustanovili novo kulturno umetniško društvo v okviru Zveze Svobod. Društvo si je nadelo ime prvega slovenskega dramatika Antona Tomažiča Linhartar in bo posvečalo prvenstveno skrb prav dramski dejavnosti, zlasti domači. Mimo tega pa bo posvečalo skrb tudi drugim panogam ustvarjalne in reproduktivne umetnosti, predesem glasbene in slikarske. Društvo bo skušalo pritegniti v svoje vrste predesem mlade nadarjene igralce in režiserje, ne da bi se seveda branilo starejših, nasprotno: med poklicnimi igralci je že zdaj član omenjenega društva Stane Sever. Nad uspešno rastjo tega društva je posebno zainteresiran Triglav-film, ki bo društveno dejavnost tudi finančno podprl.

BIVANJE DELEGACIJE POLJSKIH KNJIŽEVNIKOV V SLOVENIJI

Delegacija poljskih književnikov, ki je v petek prispela v Ljubljano, je včeraj v spremstvu slovenskih književnikov obiskala Postojno, kjer si je ogledala Postojnsko jamo. Sinoči se je delegacija vrnila v Ljubljano, kjer ji je privedel večerjo predsednik Zveze književnikov Jugoslavije Josip Vidmar. Danes bodo poljski književniki obiskali Gorenjski center, zvečer pa bodo odpotovali v Zagreb.

DRUGE JUGOSLOVANSKE GLEDALIŠKE IGRE

V Novem Sadu se bodo 10. maja začele druge jugoslovanske gledališke igre, ki se imenujejo »Sterijino poročje«. Prva predstava bo Slaoka Kolarja igra »Svojega telesa gospodar« v izvedbi zagrebskega dramskega kazališta. Pred festivalom bodo odprli dve razstaji: »Sodobna jugoslovanska drama na naših odrih« in »Gledališka dela, tiskana po drugi svetovni vojni.« Od slovenskih gledališč bodo na Sterijinem pozorišču nastopila ljubljansko Mestno gledališče z »Martinom Kačurjem«, Celjsko gledališče s »Mikelnova drama« »Petra Seme pozna poroka«, medtem ko bo ljubljanska Drama izvajala »Potrčev« »Krefles«. Na festivalu bodo nastopila vsa pomembnejša jugoslovanska gledališča.

Težave združnih organizacij v Srbiji

KVALIFICIRANIH STROKOVNJAKOV NI

Podatki kažejo, da od 2194 splošnih kmetijskih združ, kolikor jih ima Srbija, dve tretjini nimata kmetijskih strokovnjakov, 80 % upravnikov in 62 % knjigovodij pa je končalo samo osnovno šolo. Tudi glede drugih kadrov, zlasti za mehanizacijo, položaj ni nič boljši. Zadoštuje omeniti, da imajo splošne kmetijske zadruge zdaj nad 4000 traktorjev, 1500 mlatilnic, 3500 strojev za sejanje, 2500 strojev za vezanje snopov, do konca leta 1959 pa bodo dobile še 15.000 traktorjev, 400 kombajnov, 2000 mlatilnic itd. Nasprotno pa dela v zadrugah samo 48 mehanikov in 1696 traktoristov; od teh je samo 217 mehanikov, ostali pa so samo šoferji. V kmečkih delovnih združah je položaj nekoliko boljši, še zmerom pa ne takšen, kakršen bi moral biti. Vzrokov teh pomanjkljivosti je več. Predesem zadruge niso sistematično skrbele za kadre in njihovo strokovno izobrazbo.

Pristojni organi za zadruge niso gledali kakor na gospodarske organizacije z zamotanim poslovanjem in različno dejavnostjo. Manjše zadruge niso skrbele, da bi zaposlile kmetijskega strokovnjaka itd. Razen tega so

zadruge premalo proučile sistem nagrajevanja, kar tudi neugodno vpliva na strokovnjake, da zapuščajo zadruge. Kolektivne pogodbe, ki jih sklepajo zadruge, bi morale biti pravzaprav tarifni pravilniki. Tam, kjer so uvedli nagrajevanje po delovnem učinku, kakor so storili v Vojvodini, so dosegli lepe uspehe tako glede izboljšanja strokovnega kadra kakor tudi gospodarskega napredka zadruge.

STIPENDIRANJE UČENCEV

Zadnje čase so začele zadruge stipendirati učence. Lani je prejelo stipendije 417 študentov in dijakov. Zanimivo je, da zadržne organizacije poseameznih krajev, kakor Mladenovac, Pristina, Prizren, Gnjilane in še nekaterih nimajo nobenega stipendista, vtem ko jih ima kilinski okraj 61, pančevski pa 80.

Sol je v Srbiji dovolj: dve kmetijski fakulteti, s katerih pride vsako leto kakih 200 agronomov, in 11 srednjih kmetijskih šol, iz katerih pride letno kakih 300 kmetijskih tehnikov. Razen tega ima Srbija ekonomske, veterinarske in druge strokovne šole, ki lahko zadovolje potrebe kmetijstva. Sistem šolanja pa ni prilagojen potrebam kmetijstva. Kmetijske šole in fakultete so tehnič-

no nezadostno opremljene za uspešne praktični pouk. Učni programi niso prilagojeni potrebam praxe in tudi niso v skladu z razvojem znanosti in tehnike. Programi malo in površno obravnavajo našo politiko in zadržništvo, čeprav je le-to glavni nosilec socialistične preobrazbe vasi.

TEČAJI IN SEMINARJI

Da bi kakorkoli uredili vprašanje kadrov, so začele zadruške organizacije organizirati razne tečajaje in seminarje, ki trajajo od enega do šestih mesecev. Takšnih tečajajev in seminarjev za upravnike, knjigovodje, odkupovalce, traktoriste in strokovnjake je bilo lani nad 350, obiskovalo pa jih je blizu 17.000 slušateljev. Tudi za letošnje leto so jih pripravili približno toliko. Razen seminarjev in tečajajev bodo odprli več tečajnih šol, izmed katerih bodo štiri za upravnike združ, šest za knjigovodje in šest za traktoriste. Vsaka šola bo imela 100 slušateljev.

Akcije združnih organizacij so koristne, toda brez večje pomoči skupnosti in komun ne bodo mogle mnogo storiti, ker temeljite napredovanja kmetijstva, povečanja proizvodnje in občutnejšega zboljšanja kakovosti ni brez sposobnih ljudi, ki bodo kos tej nalogi. Nikola Krsmanovič

PRVOMAJSKI POGOVOR S TOVARIŠEM TITOM

V socializmu je bistven humanizem

Kmalu bo minilo dvajset let, odkar je postal tovariš Tito generalni sekretar naše Partije. Dotlej se je že 27 let ukvarjal z aktivnim revolucionarnim delom. Generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije je postal leta 1937. To je pomenilo odločilni prelom v življenju naše Partije, s tem pa tudi v zgodovinskem razvoju naših narodov in naše dežele. Pod njegovim vodstvom so bile razmere v Partiji dokončno urejene, določena je bila nova orientacija, upostavljene so bile med ljudstvom čvrste in množične baze. Vse to je bilo odločilne važnosti tudi za nadaljnji razvoj naše dežele.

Ko sva tovarišu Titu čestitala k prazniku 1. maja, sva ga spomnila na to pomembno obletnico in naprosila, naj nama pove nekaj o tistih težavnih razmerah, v katerih je pred dvajsetimi leti prevzel vodstvo naše Partije.

»Mnogo zahtevata od mene,« se je nasmehnil tovariš Tito. »To je dolgo obdobje, a kaj lahko človek pove v enem samem pogovoru?«

Dvajset let na čelu Partije

Naprosila sva ga, naj nama vendarle kratko pove, kakšne so bile razmere, ko je nastala tista sprememba, ki je bila bistvena za nadaljnji razvoj naše Partije. Vprašala sva ga, kaj je bila glavna naloga v tem obdobju.

»Urediti razmere v Partiji je bila nesporno glavna in najtežavnejša naloga,« je odgovoril tovariš Tito.

Tovariš Tito je postal organizacijski sekretar CK KPJ že leta 1936. Vrnil se je v domovino, kjer je začel takoj organizirati tisti del CK, ki bi delal doma. Čez leto dni je postal generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije.

»V Kominterni so začeli razpravljati o stanju v KPJ že leta 1935,« je nadaljeval tovariš Tito. »Čez leto dni so staro vodstvo odstranili, toda ne v celoti. Gorkič je ostal v vodstvu. Postal je generalni sekretar Partije. Jaz sem prevzel posle organizacijskega sekretarja CK.«

Tovariš Tito se je malo zamislil in nadaljeval:

»Ko sem prevzel te posle, sem odločno zagovarjal gledišče, da je za ureditev razmer v naši Partiji bistveno, da se njeno vodstvo preseli v domovino. Ni dobro, če je vodstvo Partije v tujini. Vodstvo mora biti neposredno povezano s partijskim članstvom, mora biti tesno povezano z delovnimi množicami, kajti brez tega si sploh ne moremo misliti uspešnega dela.«

Vprašala sva tovariša Tita, ali so njegovo mnenje takrat tudi sprejeli. Tovariš Tito je odgovoril, da so ga sprejeli samo delno. Sklenili so, da ostane en del CK še nadalje v tujini, v domovini pa naj bi upostavili drugi del CK.

»Meni so zaupali nalogo, naj se vrnem v domovino in upostavim notranji del CK iz tovarišev, ki se mude doma. Pogoji so bili takrat zelo težavni. Večina uglednih partijskih delavcev je bila v ječi. Najhuje pa je bilo vsekakor to, da so se bili v Partiji frakcijski boji. Frakcijska vodstva je zastreljala razmere v Partiji. Vendar se mi je posrečilo izpolniti nalogo. To je bilo leta 1936. Upostavil sem v domovini vodstvo iz tovarišev, ki so se odlikovali s svojim delom, z globoko privrženostjo stvari socializma in z odločnimi stališči proti frakcijskosti. To so bili tovariši Kardelj, Ranković, Lola Ribar, Milutinović, Leskošek in drugi. Tako smo dobili vodstvo v domovini. To je bilo velikga pomena v naporih za ureditev razmer v Partiji in za njen nadaljnji razvoj.«

Urejanje razmer v Partiji

Naprosila sva ga, naj nama pove, kako so se potem razvijale stvari v Partiji, zlasti glede na to, da se je Kominterna takrat ukvarjala z mislijo, da bi razpustila Komunistično partijo Jugoslavije.

»Na kongresu Kominterne leta 1935 so načeli vprašanje Komunistične partije Jugoslavije. Bil sem član jugoslovanske delegacije, čeprav sem bil referent za Jugoslavijo v Kominterni. Razpravljali so o tem, kdo izmed članov jugoslovanske delegacije naj bi prišel v eksekutivno Kominternino. Delegacija je predlagala mene. Gorkič s tem ni bil zadovoljen, vendar pa se je moral, čeprav nerad, sprijazniti s tem predlogom. Manuilski in Stalin pa nista bila zadovoljna s predlogom, da bi prišel jaz v eksekutivno Kominternino. Predlagala sta Gorkiča, toda ne kot člana eksekutivnega, marveč kot kandidata za eksekutivno. S tem sta hotela kaznovati

Takrat sem mnogo potoval. Zdej sem se mudil doma, zdaj v Parizu,« je nadaljeval tovariš Tito svoje spomine.

Vprašala sva ga, kdaj so bile razmere v Partiji dokončno urejene.

»Pravo urejanje razmer v Partiji se je začelo leta 1937, ko je bil Gorkič dokončno odstranjen iz vodstva. Nadaljnji razvoj in uspehi, ki smo jih dosegli, so prepričljivo pokazali, kako velikega pomena je bilo, da se nam je posrečilo obracunati s frakcijskim vodstvom in urediti razmere v Partiji.«

Vprašala sva tovariša Tita, na kaj se je oprl pri izpolnjevanju te važne naloge.

»Že leta 1928 sem kot sekretar Mestnega komiteja Zagreba spoznal vso škodljivost frakcijskega boja. Takrat, leta 1928, smo na osmi konferenci v Zagrebu prvikrat zmagali mi, ki smo bili proti frakcijskosti. Na konferenci so propadli levi in desni frakcijski. Konferenca je obsodila prve in druge, zlasti pa desne.«

Kot delavec sem videl, da ne kaj ni v redu, brž ko se bje frakcijski boj,« je nadaljeval tovariš Tito. »Videl sem, da se v Centralnem komiteju pravzaprav bjejo breznačelni boji v vprašanju pravih stikov s partijskim članstvom. Članstvo ni bilo povezano z ljudstvom.«

Tovariš Tito je rekel, da je ta smer, ki jo je ubrala proti frakcijskosti zagrebška organizacija že leta 1928, rodila pomembne sadove. Partijska organizacija v Zagrebu je imela v takratnih ilegalnih pogojih 250 članov, kar je bilo za tiste čase precej. Zal so tovariša Tita in mnoge druge delavce zagrebške organizacije aretirali in vrgli v ječo.

»Leta 1934,« je nadaljeval tovariš Tito, »sem bil kooptiran v Oblasni komite Partije. Tovariši so mi naročili, naj odputujem na Dunaj in se prepričam, kdo je pravzaprav v Centralnem komiteju Partije. Takrat je bilo namreč mnogo primerov, da je policija prišla na sled partijskim voditeljem. Na Dunaju sem našel Gorkiča, Smiča, Paroviča, Čopčica in druge, med katerimi se je bil frakcijski boj. Vsak je vlek na svojo stran. Seveda je moralo to negativno vplivati na razmere v domovini.«

Tovariša Tita so takrat, leta 1934, kooptirali v CK in poslali v Ljubljano, da organizira četrto konferenco.

jugoslovansko delegacijo. Takšno stališče nasproti naši Partiji me je hudo prizadelo. Ne zato, ker nisem bil izvoljen v eksekutivno, marveč zato, ker sem videl, da nadaljujejo politiko, ki ne vodi k ureditvi razmer v KPJ. Nadaljnji razvoj dogodkov je to tudi dokazal. Ljudje, ki so bili v CK KPJ na Dunaju, so nadaljevali frakcijski boj. Tako je jugoslovansko vprašanje leta 1936 znova prišlo pred Kominternino. Manuilski in Dimitrov sta načela vprašanje, kaj storiti.

»Kaj misliš, kaj je treba storiti?« me je vprašal Dimitrov.

narna sredstva. Vprašali so me, ali je to moč storiti. Odgovoril sem, da je. O tem sem bil trdno prepričan.

Takrat je bil tovariš Tito imenovan za organizacijskega sekretarja CK, Gorkič pa je ostal generalni sekretar. Pozneje so spoznali, kako škodljiva je Gorkičeva vloga in leta 1937 so ga odstranili iz vodstva.

»Od mene so zahtevali, naj pridem v Moskvo,« je nadaljeval tovariš Tito. »Takrat je vladala splošna nervoznost, vzdušje sumničnjenja in človek ni vedel, kaj se mu lahko pripeti.«

V Moskvi so takrat razmišljali o tem, da bi razpustili Komunistično partijo Jugoslavije. Frakcijski boji so bili napravili veliko škodo. Zlasti aktiven frakcionar je bil Petko Miletič v Mitrovici. Naročili so mi, naj razmere uredim. Tovariš Moša Pižade se je odločno boril proti frakcijskosti in njegova velika zasluga je, da so v ječi ta nevarni pojav zatrli. Tovarišem v ječi sem pisal več pisem. Tovariš Moša je dobil mandat, da uredi razmere. Prevzeto nalogo je zelo dobro izpolnil.

Odpotoval sem v Moskvo in mnogi so mislili, da me bodo aretirali, ker je takrat bilo takšno vzdušje. Da nisem odpotoval v Moskvo, bi bili utegnili razpustiti Partijo. Jaz pa sem Partijo in partijskim kadrom zaupal. Menil sem, da frakcijski boji nikakor ne pomenijo, da se Partija ne more odkrižati te boleznini in da razmer ni moč urediti.

Takrat se je mudil v Moskvi Petko Miletič. Obtožil me je, da sem trockist. Upostavili so kontrolno komisijo. Neki Nemeč, ki ji je predsedoval, mi je rekel: 'Nikar se ne razburjaj, Walter. Bodi miren. Vem, da nisi trockist.' Jaz pa sem se res razburjal. Kako se ne bi človek razburjal sprico takšnih obdolžitvev?!

Ko sem bil imenovan za generalnega sekretarja KPJ, mi je Dimitrov rekel, da upa, da se nam bo posrečilo urediti razmere v Partiji. 'Boš videl, tovariš Dimitrov, da jugoslovanska Partija ni

frakcijska, da bo s frakcijskim vodstvom kaj hitro obračunala in da pojde naprej.' Rekli so mi, naj naj dajem takšnih optimističnih izjav. Bil pa sem prepričan o tem, kar sem izjavil. Dogodki so pokazali, da sem imel prav. Posrečilo se nam je očistiti Partijo frakcijskosti in urediti razmere

tije in pomenila je mobilizacijo sil proti fašizmu. Partija se je usposobila za mračne dneve, ki so jo čakali.«

Tovariš Tito se je malo zamislil, potem pa je smeje nadaljeval:

»Ko človek to pripoveduje, je videti, kot da je šlo vse zelo hitro

v njej. Peta partijska konferenca, ki je bila pravzaprav partijski kongres, je bila v znamenju uspešnega zaključka utrditve Par-

in gladko. Toda to je bil težaven in dolgotrajen proces. No, da ga ni bilo, ne bi bilo moč doseči tistega, kar smo dosegli.«

Konsolidacija in krepitev našega socialističnega sistema

Videč, da je tovariš Tito tudi na dan pred Prvim majem našel toliko časa za ta pogovor z nama, sva mu zastavljala vprašanja z raznih področij. Nevezan pogovor za okroglo mizico v njegovi delovni sobi, pogovor, ki je bil sprico razumevanja tovariša Tita sproščen, je kmalu nanesel na temo o nadaljnjih perspektivah socialističnega razvoja.

»Naš sistem se nenehoma razvija,« je rekel tovariš Tito. »Mi že zdaj lahko vidimo osnovne obris našega nadaljnega gibanja. Naslednje obdobje bo obdobje konsolidacije in krepitve našega socialističnega sistema, zlasti v gospodarstvu.«

Na vprašanje, kaj misli o sedanjem gospodarskem položaju, je tovariš Tito poudaril, da se nenehno zboljšuje. Ponosni smo lahko na veliko povečanje industrijske proizvodnje. To povečanje se giblje letno okrog 13%, v minulih mesecih letošnjega leta pa je znašalo v primerjavi s istim obdobjem lanskega leta 21 do 22%. Po Titovem mnenju imamo vse možnosti tudi za nadaljnji razvoj našega gospodarstva, zboljšanje življenjskega standarda ljudstva, za odstranitev vsega, kar nas še ovira na tej poti.

Vprašala sva tovariša Tita, kaj misli o bližnjem kongresu delavskih svetov.

»Predvsem bi rad poudaril, da so se delavski sveti že uveljavili,« je dejal tovariš Tito. »Dosedanje izkušnje z delavskimi sveti kažejo zelo pozitivne sadove. Seveda so se pokazale tudi nekatere negativne stvari. Toda te stvari so nedvomno sekundarnega pomena. Seveda bomo morali te negativne stvari še odločneje odstranjevati. Naš gospodarski sistem moramo nenehno izpopolnjevati in razvijati. Menim, da je v tem oziru zlasti potrebno, da izpopolnimo naš plačni sistem. To je zdaj glavno vprašanje, neposredno povezano z nadaljnjim naraščanjem delovne sterlinosti.«

Tovariš Tito je izrazil globoko prepričanje, da bo analiza dosedanjih izkušenj delavskih svetov na bližnjem kongresu rodila zelo pomembne sadove in da bo važen činitelj v nadaljnjem razvijanju delavskega samoupravljanja našega gospodarskega sistema in naše celotne družbene ureditve.

Ko je tovariš Tito govoril o tem, da odločno ubiramo pot polnega uveljavljanja načela »vsa-

kemu po njegovem delu, je omenil, da imamo pri nas še različne anomalije, ki se odmikajo od tega načela. Te anomalije so posledica prejšnjih težav. Seveda si moramo odločno prizadevati, da jih dokončno odstranimo.

Opozorila sva tovariša Tita na to, da pri nas včasih grešimo v tem, da preveč poudarjamo pravice, premalo pa govorimo o dol-

nostih do skupnosti. Tovariš Tito je rekel, da bi v tem oziru vsekakor moral storiti več, da bi lahko odigral v tem oziru zelo važno vlogo tisk.

»Ljudem je treba pojasnjevanja,« je rekel tovariš Tito, »da je tisto, kar je dobro za skupnost, hkrati dobro tudi za posameznika, da delo za skupnost pomeni tudi delo za blaginjo posameznika.«

Socializem je za človeka, ne pa za nekaj abstraktnega

Tovariš Tito je potem posebej govoril o skrbi za človeka in poudaril, da je to glavno.

»Socialistično družbo je treba izgrajevati za človeka, za blaginjo človeka, ne pa za nekaj abstraktnega. Če pozabimo na človeka, tedaj pozabimo na bistvo socializma. Socializem mora namreč pomeniti predvsem boljše človeške odnose. V socializmu je bistven humanizem v pravem pomenu te besede. Na to ne bi smeli niti za trenutek pozabljati.«

Vprašala sva ga, kakšne vtise je dobil na nedavnem sprejemu v Zagrebu, kjer je govoril s člani delavskih svetov iz mnogih podjetij.

»Predvsem bi rad povedal, da mi je bilo zelo ljubo, da se mi je ponudila priložnost govoriti s tolikimi številom članov delavskih svetov in upravnih odborov. Name so napravili zelo dober vtis. Človek kar verjeti ne more, da so v tako kratkem času tako napredovali. Ko sem govoril s tovariši iz delavskih svetov, sem se malone čudil, da so se že tako poglobili v probleme proizvodnje, da s tolikšnim poznavanjem in strokovno govore o najbolj zamotanih stvareh s področja proizvodnje in dela svojih podjetij. Očitno je, da so se naši delavski sveti docela uveljavili in da se odpirajo pred nami velike perspektive nadaljnega gospodarskega razvoja, v tej zvezi pa tudi perspektive izpopolnjevanja celotne naše družbene ureditve, v kateri je glavna stvar človek, skrb za človeka, humanizem v pravem pomenu te besede.«

V pogovoru v Titovem domu smo se dotaknili tudi različnih zgrešenih nazorov glede našega gospodarskega razvoja. Ni dvoma, da je mnogo pomanjkljivosti in napak, bilo pa ni nepravilno, če bi jih posploševali in če ne bi videli tistih velikih uspehov, ki smo jih že dosegli.

Stvari je treba gledati v pravih odnosih. Nujno potreben je boj proti napakam in pomanjkljivostim, toda videti moramo tudi tisto, kar smo že dosegli, dosegli pa smo že mnogo.

Tovariš Tito je tudi omenil, da je zgrešeno kričanje na direktorje naših podjetij, kričanje, ki nanj še vedno naletimo v tisku. Često se dogaja, da pomanjkljivosti in napake posameznih direktorjev posplošujemo. Proti takšnim pomanjkljivostim se moramo boriti, absolutno napačno pa je posploševati posamezne primere.

»Treba je poudariti,« je nadaljeval tovariš Tito, »da nosijo direktorji naših podjetij na svojih ramah veliko breme. Breznačelni krič proti direktorjem vodi k zmanjševanju in ubijanju njihove ugleda in zmanjševanju njihove pobude, kar pa je zelo zgrešeno. Nenehoma moramo misliti na to, da opravljajo direktorji naših podjetij težavno delo, odgovorno delo, mi pa jih moramo pri tem delu v celoti podpirati. V tem oziru bi lahko tisk nedvomno mnogo prispeval k takšni podpori.«

Mir — pogoj za nadaljnji razvoj socializma

Naprosila sva tovariša Tita, naj se v zvezi s 1. majem — praznikom dela in praznikom delavskega gibanja, dotakne tudi nekaterih problemov s področja mednarodnega delavskega gibanja. Predvsem sva ga vprašala, kako presoja moč sodobnega socializma na svetu in njegove perspektive.

»Ni dvoma,« je rekel tovariš Tito, »da si je socializem že priboril domovinsko pravico na svetu. Tudi tam, kjer še imajo ka-

O sedmem kongresu ZKJ

Pogovor je potem nanesel na bližnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije. Peta konferenca je bila v znamenju ključnega uspešnega urejanja razmer v Partiji in mobilizacije množic v boju proti fašizmu. Peta konferenca je povzela sadove revolucije, ki je odprla pot socialistične izgradnje v Jugoslaviji, in bil je obračun s Kominternom. Šesti kongres je pomenil zgraditev temeljev za nadaljnji razvoj socializma in socialistične demokracije v naši deželi. Vprašala sva tovariša Tita, kakšna bo glavna značilnost sedmega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije.

Tovariš Tito je odgovoril, da je zelo težko v kratkem povedati vse, kar naj bi rodil kongres Zveze komunistov. Vendar pa je našel nekatere bistvene elemente.

»Predvsem,« je rekel v nadaljnjem pogovoru, »bo bližnji kongres Zveze komunistov Jugoslavije pomenil nadaljnjo krepitev enotnosti Partije na višji stopnji, s tem pa tudi naše množične organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije.«

Brez čvrste organizacije, brez monolitnosti komunistov ni uspehov. Komunisti so usmerjajoča sila z vzgojno vlogo. Samo med zavestno organiziranimi komunisti je moč izoblikovati tisto nujno potrebno monolitnost. Takšna vloga komunistov je bistvenega pomena v sistemu socialistične demokracije, v pogojih vsestranskega razvoja socializma.«

Tovariš Tito se je dotaknil tudi nekaterih anarhičnih pojavov. Ti pojavi niso nekakšen poseben problem, toda proti njim se je treba odločno boriti. Ostraniti je treba vse tisto, kar je negativno, napačno pa bi bilo, če bi iz tega povzeli sklepe, da nameravamo nategniti vaje. Mi odločno ubiramo pot nadaljnega razvijanja socialistične demokracije in zato je temeljno potrebna monolitnost komunistov kot namerjajoče sile našega razvoja.

»Kongres Zveze komunistov ne bo samo velika manifestacija tistega, kar smo že dosegli,« je nadaljeval tovariš Tito. »Kongres bo dal tudi idejno pobudo, da bi na svetu opustili nekatere stare nazore in metode. Nujno potrebno bo, da bomo na kongresu na idejnem področju stvari zaokročili, da bomo upostavili določeno celoto, kajti takšno idejno razčlajevanje v večjem obsegu je za nadaljnji razvoj nujno potrebno.«

Tovariš Tito je poudaril, da je napačno gledati stvari skozi stare, okostenele dogme. Treba je videti sedanje življenje. Bilo bi skrajno nedialektično misliti, da se v oblikah in načinu obravnavanja družbenih problemov ni nič spremenilo.

Tovariš Tito je omenil, da je napačno videti v diktaturi proletariata samo nasilje in obravnavati jo na dogmatičen način. Stvari se razvijajo. Toda tisto, kar je bistveno v diktaturi proletariata, je oblast ljudstva. Da bi bila diktatura proletariata čvrsta, da bi bila ljudstvu razumljiva, mora uživati njegovo dejansko podporo, mora biti predvsem globoko prežeta s humanizmom. Ne gre torej za to, da se komunisti, ko pridejo na krmilo, maščujejo predstavnikom starega reda. Gre za to, da razvijajo nove odnose. (Tovariš Tito je v tej zvezi omenil, da smo dali pri nas pokojnine tudi pripadnikom starega režima, pa vendar nismo s tem prav nič zmanjšali bistva naše diktature proletariata.)

Mi nismo nikoli govorili proti diktaturi proletariata, zmerom pa smo poudarjali, da smo proti temu, da bi videli v diktaturi proletariata nasilje. V našem sistemu so nedvomno elementi diktature proletariata in vloga Partije je pri nas zelo velika. Toda ta vloga izvira od tod, da uživa Partija velik ugled med ljudstvom in da dela po metodi potrepljivega prepričevanja ljudstva. Čvrstost našega sistema je v tem, da je izraz ljudskih težej, da predstavlja oblast delovnega ljudstva.

pitalistični sistem, morajo socializem upoštevati. Socialistični elementi čedalje močneje prodirajo skozi pore stare družbe. Kakor je govoril Marx, ima kapitalizem v sebi klico novih družbenih odnosov. Čedalje močneje so težnje v smeri nove družbe in čedalje bolj se uveljavljajo čedalje številnejše konkretne pridobitve na tej poti. Neogibni prehod iz kapitalizma v socializem se (Nadaljevanje na 4. strani)

Olajšave v blagovnem prometu prek Soluna

Solun, 4. maja (Tanjug). Direktor jugoslovanske svobodne cone v Solunu je izdal odlok, ki določa olajšave za vskladiscenje blaga, ki ga prevažajo ali konsignirajo prek solunske cone.

Ukrep bo nedvomno pozitivno vplival na razvoj jugoslovanske izvozne trgovine v tistih gospodarskih centrih naše dežele, ki težijo na Solun in so prek njega zainteresirane na izvozu v dežele na bližnjem in srednjem vzhodu.

Spaakova »opravičila« atomske orožarje dežel v Atlantski zvezi

Bonn, 4. maja (Tanjug). Novi generalni sekretar Atlantske zveze, belgijski zun. minister Paul Henri Spaak, je danes na kosilu, ki so mu ga pridelili tujci novinarji v Bonnu, razčlenil rezultate dvodnevne konference Sveta Atlantske zveze.

Menderes zahteva razdelitev Cipra

Carigrad, 4. maja (Reuter). Predsednik turške vlade Adnan Menderes je včeraj na zborovanju v Bruslju izjavil, da Turčija ne bo nikdar dovolila, da bi Grčija dobila Cipar.

Wheeler in Bunch pri Hamarskjöldu

Zeneva, 4. maja (Reuter). Generalni sekretar OZN Hamarskjöld se je danes v Zenevi sestel z generalom Raymondom Wheelerjem, ki vodi v imenu OZN očičevalna dela na Sueskem prekopu.

Širokopotezno delo

Gospodarsko-socialnega sveta OZN

toda poglavito vprašanje o finančnih sredstvih za pomoč OZN nerazvitim deželam je moralo biti znova odloženo

New York, 4. maja (Tanjug). Letošnje spomladansko zasedanje Gospodarsko-socialnega sveta OZN je bilo posvečeno problemom nerazvitih dežel, njih industrializaciji, agrarnim reformam, združništvu in tehničnim sredstvom za informacije.

kov iz vseh gospodarskih panog v nerazvitih deželah. Svet je posebej priporočil zainteresiranim vladam, naj nadaljujejo prizadevanja, da bi se uresničile pobude Generalne skupščine o agrarnih reformah in izpopolnili doseženi ukrepi na tem področju.

so se načelno strinjali v tem, da mora OZN pomagati pri odpravljanju velikih razlik med razvitimi in nerazvitimi deželami. Predlagali pa niso nobenih praktičnih ukrepov, ker večina dežel ni poslala podatkov in predlogov.

Vse se sešteva

MIR - PO KAKŠNI POTI?

Z nami je Prvi maj - dan, ki naj bi bil pregled sil in stremiljenj delavskih in naprednih gibanj po svetu.

JEDRSKA ENERGIJA NAJ SLUŽI ČLOVEŠTVU

Skoraj povsod so prvomajski priložnosti, da se govori o jedrski energiji. Če se je pri nas pojavil poziv k atomski razorožitvi, s stališča širših interesov človeštva in iz spoznanja, koliko katastrofo bi pomenila atomska vojna.

Kakor prejšnja leta je tudi letošnja jugoslovanska delegacija zelo aktivno sodelovala v delu Gospodarsko-socialnega sveta in samostojno predložila resolucijo o vprašanju sredstev za finansiranje, ki so jo pozneje podprle tudi ZDA.

IZSELJEVANJE INDIJCEV V KANADO

New Delhi, 4. maja (AP). Tu je bil danes sklenjen sporazum o priseljevanju indijskih državljanov v Kanado.

Ameriško posredovanje v sporu med Nikarago in Hondurasom

Washington, 4. maja (AFP). V Hondurasu, ki je v vojaški pripravljenosti, pričakujejo anketno komisijo Ameriške lige, ki naj bi danes prispela v Tegucigalpa.

WHEELER IN BUNCH PRI HAMARSKJÖLDU

Zeneva, 4. maja (Reuter). Generalni sekretar OZN Hamarskjöld se je danes v Zenevi sestel z generalom Raymondom Wheelerjem, ki vodi v imenu OZN očičevalna dela na Sueskem prekopu.

PRVOMAJSKI POGOVOR S TOVARIŠEM TITOM V socializmu je bistven humanizem

(Nadaljevanje s 3. strani) razvija zdaj po najrazličnejših poteh in v bogastvu oblik. Vprašala sva tovariša Tita, kako lahko dežele, ki grade socializem, prispevajo svoj najboljši delež h krepitvi mednarodnega delavskega gibanja in krepitvi stvari socializma na svetu.

uspešno razvijajo samo v pogojih miru. »Ni dvoma,« je nadaljeval tovariš Tito, »da izvenblokovska politika aktivnega mednarodnega sodelovanja ustreza potrebam sodobnega sveta, kar pomeni, da ustreza potrebam nadaljnjega gibanja človeštva v smeri socializma.«

sem se pa mogel spomniti, od kod. Predstavila se mi je. Gre za tovarišico Salomon. Bila je snažilka sindikalnih prostorov v Zagrebu leta 1927, kjer sem takrat delal. Vprašala me je, ali se spominjam, da so naju leta 1928 skupaj aretirali.

IZ VSEGA SVETA

MADŽARSKA OBNOVA PO OKTOBRU

Budimpešta, 4. maja (Tanjug). Po objavljenih podatkih so v Budimpešti našli več kot 400 milijonov forintov v sklad za obnovo med oktebrskimi dogodki razpadlih in poškodovanih posolij.

JORDANIJA VOJAŠKA SODIŠČA

Damask, 4. maja (AFP). Kakor poroča tukanjski radio, bodo začeli posoloviti te dni po vsej Jordaniji nagla vojaška sodišča, ki so jih nedavno ustanovili v dekretu kralja Husaina.

DINH DIEM V WASHINGTONU

Washington, 4. maja (AP). Son je prišel predsednik Južnega Vietnoma Ngo Dinh Diem sestel se bo s predsednikom Eisenhowerjem in zunanjim ministrom Dullesom.

V BUDIMPEŠTI PO ŠESTIH MESECIH Policijske ure ni več

(Nadaljevanje in konec) Nekaj novega so v Budimpešti uniformirani ljudje. Pozornost vzbuja predvsem izredna raznolikost. Eni nosijo povojne uniforme, drugi se starejše iz predvojnega Madžarske, tretji pa kombinirane.

toliko izdelkov, da bi jih bilo za vse dovoli. Kmetje pa so prinesli na trg tudi mnogo pridelkov. Ze od oktobra obveznega odkupa ni več.

la gledalce. Jugoslovana najprej presenetli, nabito polna, godba je navdušeno igrala. ko vidi med filmskimi lepaki, da prikazuje. Potem sem zavil v plesno dvorano hotela Reklama zanj je bila zelo dobra. Kritika in prsi je zapela otožno pesem v slogu »Ostabilnost sta ga sprejala navdušeno.

Ob praznikih je v budimpeštanskih barih zelo težko dobiti mesto, čeprav jih je mnogo. Če pa imaš značko »Ferenzvarosa«, je zadeva hitro urejena. Dobil si celo jugoslovansko zastavico. Mladina se navdušuje za najnovejše plesne, vendar pa so Madžari zelo navdušeni. Sicer pa je velika noč. Škof je danes v krasnih »bazilikah« v pridigah govoril o vstajenju in pozival vernike na radost in srečo.

OB DANAŠNJIH PREDSEDNIŠKIH VOLITVAH V AVSTRIJI

Vprašanje ravnovesja

Dunaj, maja. Danes bo nekaj več kot štiri milijone avstrijskih volivcev odločilo, kdo bo v prihodnjih petih letih sedel v dunajskem Hofburgu in nadziral politiko avstrijske vlade: ali dosedanjji podkancler dr. Adolf Schärf ali upokojeni kirurg prof. dr. Wolfgang Denk. Prvi je kandidat Socialistične stranke, drugi pa skupni kandidata obeh desničarskih strank Ljudske (ÖVP) in Svobodne (FPÖ), čeprav so mu naleplili etiketo »nadsrankarski«.

Kakšne so prognoze za izid teh volitev?

Mnogi znaki kažejo, da socialističnemu kandidatu ne bo uspelo predrti desničarske fronte. Ze leta 1951 je dr. Theodor Körner zmagal le z majhno razliko. Na prvih volitvah, na katerih je nastopilo 6 kandidatov, je kandidat ÖVP dr. Gleißner dobil 1.725.695, dr. Körner pa 1.682.768 glasov, torej za približno 40.000 manj. Kandidat »neodvisnih«, kirurg dr. Breitner jih je pospravil 662.559, komunist Fiala pa 220.012. Ostala dva kandidata nista prišla v poštev, ker je za oba skupaj glasovalo le nekaj več kot 5000 volivcev. Po avstrijski ustavi je morala priti do drugih volitev, kjer sta lahko kandidirala samo kandidata z največ glasovi, torej dr. Gleißner in dr. Körner. Ze od vsega začetka je bilo jasno, da bodo vsi komunisti glasovali za socialistu, vendar pa njihovi glasovi še ne bi zadostovali za njegovo zmago. Pomagalga mu je razcepjenost v »neodvisnem« tabo-ru: samo približno polovica je

glasovala za klerikalnega kandidata, ostali so se odločili za »general« Körnerja. Tako se je končni rezultat glasil: 2.172.806 glasov za tega, 2.004.290 glasov za onega. Körner je torej zmagal z 168.000 glasovi, kar je bilo razmeroma malo spričo njegove izredne popularnosti, ki si jo je pridobil kot dunajski župan.

Zdaj je situacija precej drugačna. Danes je pronacistična FPÖ zaveznica Raabove ÖVP in o kakki razcepjenosti ni govora, vsaj kar zadeva volitve prezidenta republike. Če si ogledamo rezultate zadnjih parlamentarnih volitev v maju 1956, nam postane uspeh Schärfove kandidature še manj verjeten. ÖVP in FPÖ sta na teh volitvah dobili skupno 2.283.735 glasov, medtem ko je za socialistu in komunistu glasovalo skupno 2.065.733 volivcev. Razlika: 218.002. Teh 200.000 glasov manjka Schärfu do cilja. Ali jih bo našel v desničarskih vrstah?

Če avstrijska vlada v zadnjih letih, odkar jo vodi Julius Raab, ne bi dosegla toliko vidnih političnih uspehov, če FPÖ ne bi šla z VPÖ in bi Cerkev tako odločno ne posegala v volilni boj (eno izmed najostrejših vodilnih gesel je: »Katoličani morajo voliti Demka!«) potem bi bilo z veliko verjetnostjo pričakovati, da bo Schärf dobil to razliko v nasprotnem taboru. Toda Raab je zdaj najmočnejša osebnost v Avstriji, ki se lahko ponaša z mnogimi političnimi uspehi, pa čeprav jih je večinoma dosegel z »visoko politiko« (n. pr. z državno pogodbo), FPÖ, čeprav antiklerikalna stranka, bo Raaba podpirala, ker si obeta od te koalicije političnih dobičkov. In končno: geslo »Katoličani volijo Demka!« izključuje vsako možnost, da bi se avstrijsko

podležje vsaj deloma odločilo za »framazona« Schärfu.

Napad z desne je močnejši, kot je bilo pričakovati. Ločnica med obema taboroma je pri teh volitvah ostrejša, kot je bila kdaj koli po vojni. Trditi je moč, da so letošnje avstrijske volitve torišče razrednega boja, kajti vse sile so

se zbrale okrog dveh kandidatov, ki sta oba razredno in ideološko jasno opredeljena. Ni čudno, da se je SPÖ toliko trudila, da bi izven strank prišlo do tretje kandidature, ki bi ta boj omilila in v odločilnem trenutku — kot leta 1951, nagnila tehtnico na levo stran. Toda tretje kandidature ni in boj je postal frontalen.

Za socialistu obstaja eno samo upanje: da bo v desničarskem taboru dovolj ljudi spregledalo situacijo, ki bi nastala, če bo dr. Schärf poražen. V nevarnosti je namreč politično ravnotežje, ki je vsa leta po vojni garantiralo obstoj vladne koalicije in njeno delovanje. Do zdaj so bile namreč funkcije harmonično porazdeljene: prezident republike je bil socialist, predsednik vlade predstavnik ÖVP; podpredsednik vlade je bil socialist, predsednik parlamenta spet iz vrst ÖVP. In tako dalje po lestvici. Če bi SPÖ izgubila svojega moža na čelu republike, bi bilo to ravnovesje močno porušeno, kar bi imelo za posledico, da bi se vsa nasprotja takoj zaostri- la. Avstrija bi se znašla v nelo- godni situaciji, ker bi bilo težišče politične moči premaknjeno v desno: SPÖ dejansko ne bi bila več koalicijska, temveč opozicijska stranka.

prof. dr. Wolfgang Denk

Slavko Fras

PO GAITSKELLOVEM IZJALOVLENEM POSREDOVANJU

ZADNJE UPANJE V ZDRUŽITEV italijanskih socialistov in socialnih demokratov

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Rim, konec aprila. Zagovorniki združitve socialističnih strank v Italiji so gojili zadnje upanje v dveh ozirih, da bodo premagali ovire na poti k združitvi. Na eni strani so računali z akcijo sekretarja Socialnodemokratske stranke Matteottija, na drugi pa s posredovanjem angleških laburistov. Matteoti naj bi pripravil svojo stranko do tega, da bi izstopila iz vladne koalicije, in tako omogočil združitve socialistov v skupno opozicijo proti vladi, laburisti pa naj bi izgladili vse razlike med obema strankama na področju zunanje politike.

Matteottijeva akcija se je izjalovila. Ko je kot sekretar stranke vtrajal na zahtevi, naj socialisti demokratsko izstopijo iz vlade, ga je večina vodstva, zbrana okrog Saragata, primorala, da je odstopil [izjalovljeno upanje v Matteottijevu akcijo je povečalo upanje pristašev združitve socialistov, da bodo posredovali angleški laburisti. Zato je zbudil Gaitskellov prihod v Italijo med njimi splošno pozornost. Znova zaostreni odnosi med socialisti in socialnimi demokrati po odstranitvi Matteottija in po sporu v sami Socialnodemokratski stranki so dali laburističnemu prvaku v določenem smislu vlogo razsodnika v sporu med različnimi strujami italijanskih socialističnih sil. Zagovorniki združitve so upali, da bo Gaitskell prikazal predstavnikom obeh strank veliki pomen, ki bi ga lahko imela močna in združena socialistična stranka v Italiji za razvoj socialnodemokratske pobude v Evropi. To so pričakovali tembolj, ker so Nennijevi socialisti v nasprotju s Saragatom večkrat izjavili, da so pripravljeni pridružiti se laburistični pobudi za ustvaritev nevtralne cone v Evropi. Nenni je upal, da bo Gaitskell podprl njegovo stališče. Saragata pa je računal s tem, da bo Gaitskell podprl njegovo zahtevo po sodelovanju socialistov s komunisti v sindikatih in občinskih svetih. Matteotti in socialnodemokratska levica pa sta spet upala, da bo Gaitskell sprejel njuno gledišče, po katerem nadaljnje sodelovanje socialistov in socialnih demokratov v konservativni in desno orientirani Segnjevici vladi ni možno.

dr. Adolf Schaerf

Prepir med Adenauerjem in Smirnovom

Bonn, 4. maja (AFP). Predstavnik sovjetske veleposlanstva v Bonnu je izročil kanclerju Adenauerju poslanico sovjetske veleposlanika Andreja Smirnova. Kakor pravi v sovjetskem veleposlanstvu v Bonnu, je ta poslanica odgovor Smirnova na Adenauerjeve proteste v zvezi z zadnjo noto sovjetske vlade zahodnonemški vladi. V Adenauerjevem odgovoru je rečeno, da sovjetska nota ni zadosti upoštevala izjav, ki jih je dal Adenauer v aprilu sovjetskemu veleposlaniku Smirnovu, ki je poudaril, da Zahodna Nemčija nima atomske orožja in da ni prosila zanj.

Smirnov je zavrnil pripombe kanclerja Adenauerja in poudaril, da se nota sovjetske vlade nanaša na splošno obožovalno politiko bonnske vlade. Smirnov je sporočil, da potrjuje namere vlade o atomski obožovalni zvezne vojske vrsta uradnih izjav, vsem ko se kanclerjeva zagotovila nanašajo samo na določen položaj in del vladne politike.

Jaringovo poročilo

Bivši švedski veleposlanik v Indiji in Pakistanu in bivši predsednik Varnostnega sveta OZN Jaring je obvestil Varnostni svet, da svoje naloge ni izpolnil. Svet ga je v februarju poslal v Karač in New Delhi, da bi s pakistansko in indijsko vlado proučil vse predloge, ki bi lahko po njegovem mnenju pripomogli k poravnavi spora v zadevi Kašmira.

Jaring je odpotoval brez upanja, njegovo zmerne in prevratno poročilo pa je tudi dovolj realistično, da bodo lahko nekateri v Varnostnem svetu zastopane države razumele, da je treba v obravnavanju kašmirskega vprašanja upoštevati nova dejstva in novi položaji.

Iz Jaringovega poročila je videti, da si je prizadeval najti izhod iz sedanja položaja izključno na podlagi resolucij Varnostnega sveta OZN iz leta 1948 in 1949. V teh resolucijah Varnostni svet predvsem predlaga opustitev suverenosti in zahteva od obeh vlad, naj ne povečata števila čet, pač pa pripomoreta k ustavitvi za pogajanja ugodnega vzdušja. V drugem in tretjem delu resolucij predlagata sporazum o premirju in priprave na plebiscit.

Kakor takrat, Indija tudi zdaj meni, da jo je Pakistan napadel in da se mora svoji agresiji odpovedati, obnoviti prejšnje stanje. Od Varnostnega sveta zahteva, naj njegovo ravnanje tudi javno kvalificira za agresijo. Indija ne nasprotuje plebiscitu, zahteva pa, naj se izpolni prvi del resolucije Varnostnega sveta. Pakistan pa meni, da je prvi del resolucije že izpolnil, in zahteva, naj se izpolni še drugi del, namreč plebiscit. Jaringovo delo se je omejilo na to, da je prigovarjal obema vladama, naj izročita to vprašanje arbitraži, da ugotovi, ali je prvi del resolucije izpolnjen ali ne.

Jasno je, da je Indija odklonila sistemsko arbitražo (čeprav se nasprotuje temu načelu kot metodi za proučitev) in da je Pakistan vanjo privolil. Po mnenju Indije takšna

procedura ni združljiva s suverenostjo Kašmira, ki se je izrekel za priključitev k Indiji.

To je v glavnem bistvo poročila. Bistva problema pa se je dotaknil tudi Jaring, saj pravi v svojem poročilu, da je zaskrbljenostjo opazil spremljive politične gospodarske in strateške činstve v zvezi s celotnim vprašanjem Kašmira in skupaj s spremljivim sistemom odnosa sil v Zahodni in Južni Aziji.

Zdaj ni hke ne more zanikati, da je Pakistan povečal število svojih čet v okupiranem delu Kašmira. Prav tako je težko zanikati, da je Pakistan kršil vojaško razmerje sil iz leta 1948, ker se je pridružil docela vojaškim zvezam, kakršni sta Bagdadaska in Manilska. S tem so se znatno spremenili tudi politični, gospodarski in strateški odnosi v Južni Aziji iz leta 1948, ko je Indija pogojno privolila v plebiscit. Zato Indija, ki se neče vključiti v noben blok in ki se bori za mirno koezistenca, ni moč spričo tako spreminjenega položaja odrekati skrbni tudi za lastno varnost in za varnost miru na tem področju.

Problem občino sploh ni v Kašmiru ne v plebiscitu (ki so ga pravzaprav že opravili). Problem je v priključku na Indijo in v prizadevanju, da bi se odrekla svoji politiki izvenblokovskih mirolovjnega obravnavanja problemov v Aziji in drugod. Od tod gonja, ki jo vztrajno vzpirajo proti Indiji, gonja, ki jo umetno podpihuje tudi na vprašanju Kašmira, pri čemer skušajo izkoristiti tudi OZN. Če tako presojamo stvar, bomo videli, da neuspehi ni doživel Jaring, marveč poskus, da bi prek njega kot predstavnik OZN diskriminiral indijska gledišča in politiko. K temu zaključku nas navaja tudi samo Jaringovo poročilo, ki ga je treba presojati kot dokument, ki je v presoji položaja v zvezi s Kašmirom dovolj realističen, da pomeni kakršnoli vladni odločitev. Upajamo, da bo OZN povzela iz tega sklep v skladu s svojim presušen in velikim načeti svoje ustavne listine.

V. T.

Po neuspehu Gaitskellovega potovanja se gibljejo perspektive za združitev obeh socialističnih strank v tehle okvirih: Nennijevi socialisti hočejo združitev, memijo pa, da je za to bistveno, da socialisti demokratski izstopijo iz kompromitirane vladne koalicije, vtem ko se glede komunistov odločena avtonomija, ki se nikakor ne sme spremeniti v protikomunistično in v razbijanje razredne solidarnosti delavcev v Italiji.

Za Saragatovo vodilno skupino v Socialnodemokratski stranki je glavni pogo jza združitve socialistov prehod nennijevcev na strogo protikomunistične pozicije, vtem ko izstop socialistnih demokratov iz vlade ne le da ni bistven, marveč bi lahko bil nasprotno celo škodljiv, ker daje sodelovanje v vladi določeno prednost in demokratično poročstvo socialnodemokratski desnici.

Med socialnimi demokrati pa se znaten del članov na čelu z levico in bivšim sekretarjem Matteottijem ne strinja s Saragatovim glediščem in računa s tem, da se mu bo na kongresu v juniju posrečilo spremeniti razmerje sil v stranki. To je hkrati zadnje upanje, da bi proces združenja deblokirali. Če se Matteottiju in levici na kongresu ne bo posrečilo odpreti vrata temu izhodu in če ga bosta pripravila socialistni demokrati do tega, da bi izstopili iz vlade, se bo združenje socialistov v Italiji dokončno zataknilo na nepopustljivem nasprotju Nennijevih in Saragatovih gledišč.

F. Barbleri

S POTI PO GORNJEM EGIPTU

Saad el Ali - veliki jez

(OD NAŠEGA POSEBNEGA DOPISNIKA)

Asuan, aprila. Lani julija je vlada ZDA sklenila umakniti svojo Egiptu ponudeno pomoč pri gradnji velikega Asuanskega jezusa (Saad el Ali). Sledil je podoben sklep Londona, potem še Mednarodne banke za obnovo in razvoj. Banka je svoj ukrep pojasnila s trditvijo, da bi egiptovsko gospodarstvo ne zmoglo takšnega napora. Prej pa je predsednik banke Black v pismih, ki jih je pisal vladi v Kairu ter po banem poslanstvu v Egiptu in po svojem daljšem bivanju v Kairu trdil, da je egiptovsko gospodarstvo zdravno in sposobno, da se loti celo takšnih velikih javnih del, kakor je Asuanski jez.

Ti sklepi so pomembni, da skušajo zavreči nagel napredek ne le Egiptu, temveč tudi Bliznjemu vzhodu in Afriki. Naser kot simbol neodvisnega napredka je bil vzrok, jez in nacionalizacija Sueske družbe pa povod za te ukrepe. Če so Egiptu prizadela gospodarska škoda, tedaj so jo tudi Ameriki in drugim razvitim deželam, da velikanske politične in psihološke škoda ne upoštevamo.

Egipt pa je trdno sklenil zgraditi veliki jez. Ne iz muhavosti, marveč zato, ker je vprašanje gospodarskega razvoja dežele — in ne samo njega — neposredno povezano prav z velikim jezom. Egipt nima dovolj električne energije, da bi izkoristil velikanska parnava bogastva prav na področju Asuana, in glavni pogoj njegovega obstoja. Nil se mu še zmeraj izmikajo iz rok in je tudi še zmeraj nevaren, da poplavi velika področja. Zemlja s površine enega milijona kvadratnih kilometrov mora preživljati 23 milijonov ljudi, ki žive na treh milijonih hektarov. Egipt ni nikoli mislil zgraditi jezusa »naenkrat«, tako da bi napel vse svoje sile, nikoli pa tudi ni mislil opustiti tega načrta. Spričo pomanjkanja zadostnih denarnih sredstev bo šlo delo počasneje, vendar pa pojde svojo pot.

ASUAN MESTO BODOČNOSTI

V znak pozdrava je letalo trikrat čedalje niže zakrožilo nad Asuanom, starim jezom, gradbiščem nove elektrarne in nad novimi naselji na levem bregu. Saad el Ali bo zgrajen nekaj kilometrov vzdolž Nila. Pred Asuanom se lice pokrajine spremeni. Namesto sivkasto rumene prastare puščave, po kateri se kot zelena kača vije Nil, mati Egipta, katerega oče je še zmerom felah, namesto fantastičnega omrežja voda, ki po svoji veličastnosti in razpredenosti — ne pa tudi mrtvila — spominjajo na ustje Nila, namesto tega vidi človek mračne granitne in železne bregove,

STARI JEZ PRI ASUANU OB GORNJEM NILU

glasnike bogastva, Asuan in veliki jez sta simbol bodočega Egipta, nosilca še ne sprejete formule sodelovanja med razvitimi in nerazvitimi deželami. V Asuanu človek takoj opazi vnmno in navdušenje ljudi, ki grade prvo hidroelektrarno v Egiptu in fosfatni kombinat, navdušenje, ki narasta, čim bolj se bliža gradbišču velikega jezusa, na 6,5 km nizdol po Nilu. Nekateri se temu morda čudijo, ker mislijo, da so vsa dela ustavili, odkar je Amerika odrekla finančno pomoč.

Skórufaj neverjetno je, da dežela, po kateri teče ena največjih in najbogatejših rek, nima hidroelektrarn, izvemši eno v oazi Fajum in nekaj še manjših, v nacionalnem pa tudi pokrajinskem obsegu nepomembnih. Kakih 85% vse energije, ki jo ta dežela porabi, izvira iz petroleja. Prav tako se bo marsikdo, ki je vajen videti ob jezusa hidroelektrarno, tudi vprašal, kako je možno, da nikomur niti na misel ni prišlo — da bi spustil vodo, tekočo pod jezom, skozi generatorje elektrarne? Jezusa namreč niso zgradili v minulem stoletju. Graditi so ga začeli leta 1902, dogradili 1912, do kraja pa 1933. Strokovnjaki v Asuanu odgovore človeku, da so jim že v osnovni šoli vztrajno pripovedovali, da mora Egipt ostati izključno agrarna dežela in da lahko torej vode Nila uporabljajo za namakanje, ne da tudi za proizvodnjo električne energije. Kljub temu so mislili na hidroelektrarno. Leta 1936 so celo izdelali načrte in proračun. Čakati pa so morali do leta 1953, leto dni po revoluciji, da so se lotili dela. Gradbena dela so bila do napada na Egipt

v rokah neke francoske tvrdke, potem pa so jih prevzeli Švedi.

Nekako v podaljšku imponantnega in mirnega, toda starega jezusa, na levem bregu so že izkopali jezerce, ki bo vodo iz rezervuarjev prepuščalo na turbine, potem pa naprej skozi štiri granitne predore v Nil — pod jezom. Ta hidrocentrala bo dajala kakih 350.000 kW energije, dograjena pa bo približno leta 1959. Stroški bodo znašali kakih 25 milijonov egiptovskih funtov. Nekateri prordri so že zgrajeni in postavili so tudi že ogrodje za generatorje. Blizu gradbišča so zgradili tudi naselje (za zdaj za inženirje in druge strokovnjake).

Asuanska elektrarna, ki je ne smemo zamenjati z bodočim velikim jezom in njegovo elektrarno, bo dajala energijo prvemu velikemu fosfatnemu kombinatu v deželi, naj bi začela obratovati leta 1960. V ta namen je vlada ustanovila družbo kemijskih industrij, v kateri sodelujejo država, večje zasebne banke in družbe. Po med-

narodnem natečaju so zgraditve kombinata umetnih gnojil zaupali kemijijskim podjetjem iz Dortmundu in Ludwigshafnu. Tovarna umetnih gnojil v Asuanu bo ne le krila velik del potreb Egipta, marveč mu bo prinesla letno kakih 10 milijonov funtov prihrankov. Razen tega pa bo ustvarila vse pogoje za proizvodnjo težke vode, brez katere si atomske industrije (bodočnosti) ni misliti. Tovarna umetnih gnojil in hidroelektrarna v Asuanu skupaj bosta največje javno delo na Srednjem vzhodu.

NACRTI IN PODATKI

Zgraditve jezusa Saad el Ali bo bistveno spremenila gospodarske pogoje v Egiptu, pa tudi v Sudanu ter vplivala na sam razvoj Afrike tako z uresničenjem dokončne kontrole nad vodami reke Nil, kakor tudi s proizvodnjo velikanske količine električne energije. To bo najpomembnejši začetni korak na poti k racionalnemu izkoriščanju voda Nila, ki teče skozi Kenjo, Tanganjiko, Belgijski Kongo, Etiopijo, Sudan in Egipt in ki daje veliko pobudo industrijskemu razvoju dežel ob Nilu in v Afriki sploh. Ta »nevarnost« je bila bržčas pravi vzrok, da so Egiptu odrekli finančno pomoč za ta velika dela.

German Hochtief Company je bila prva, ki je pod nadzorstvom Sveta za veliki jez opravila pripravljajna raziskovalna dela. Svoje ugotovitve so predložili mednarodnemu odboru strokovnjakov, ki je 15. novembra 1954 soglasno izjavil, da je moč zgraditi jez tam, kjer ga je predlagala nemška tvrdka, pri kilometru 6,5 od Asuana nizdol po Nilu.

Po mirnih vodah Nila se ladja počasi pomika od starega jezusa in njegovega rezervuarja. Približuje se kraju, kjer bodo zgradili veliki jez. Poleti, ko Nil narasa, bodo vse zatvorske jezusa odprte, rezervoar bo izgubil, turisti pa si bodo lahko ogledali ptolomejski hram File, edino sropšje iz apnenca v teji granitni okolici. Od tega hrana sta se ohranili samo dve veliki steni portala.

(Konec prihodnjic)

POLJANSKA DOLINA, KAM?

Vse se steka v Škofjo Loko, toda...

»Eno je glavno: naša zemlja se nam ne sme vzeti in narod slovenski mora stati kot večno drevo, kateremu korenine nikdar ne usahnejo! V to moramo delati vsi, na to moramo misliti takrat, kadar se odločujemo za poklic, in predvsem tedaj, kadar se ženimo! Kdor se ženi, naj se ženi tako, da mu bo zakon oklep, ki ga še bolj zveže z domovino in otroke naj rodi, ki bodo pomnožili slovensko vojsko in armado slovenskih delavcev!« (Dr. Ivan Tavčar.)

Kakor je bil različen razvoj vsake od treh občin v dolini, tako je tudi različna njih gospodarska struktura. Medtem ko so bile Ziri do leta 1918 ločene od ostale doline in so bile povezane z Idrijo, je ostali del doline delil enako usodo vsa predvojna in povojna leta. Prava-

sti: kmet, tako iz Selške kot iz Poljanske doline, je imel svojega fevdnega gospoda in duševnega pastirja v Skofji Loki za obzidjem mogočnega gradu. Tako predstavlja Skofja Loka z obema dolinama enega klasičnih primerov očitnega nasprotja med teritorialno razdelitvijo in gospodarsko povezanostjo: vsa leta so se in se še vsi pridelki, živina, mleko, les itd. stekali v Skofjo Loko, ki si je tako razvijala lastno industrijo in obrt, v obe dolini pa se narodni dohodek ni vračal.

POGLED NA DANES IN NAPOVED ZA JUTRI

Bežen pogled na ustvarjen narodni dohodek v vsaki od teh občin v primerjavi z narodnim dohodkom celotne Gorenjske povesi, da v dolini ni doma bogastvo. V družbenem planu za leto 1957 je predvideno, da bo Skofja Loka ustvarila 1.573.000.000 din narodnega dohodka (kar predstavlja 4,7% narodnega dohodka okraja Kranj), Gorenja vas 307 milijonov dinarjev (0,8%), Ziri 540.000.000 dinarjev (0,9%) in Zelezniki v Selški dolini 617.000.000 dinarjev (1,7% narodnega dohodka okraja). Ob pogledu na te številke in analizi gospodarskih sil v dolini, zlasti pa spriču naravne gravitacije obeh dolin v Skofjo Loko, se postavlja vpra-

šanje, kolikšna je življenjska doba vseh štirih občin. Vse tri občine v dolini (Ziri, Gorenja vas in Zelezniki) stoje na zelo šibkih nogah: s proračunom še pridejo skozi, ko pa gre za negospodarske oziroma gospodarske investicije, občutijo vse tegobe občinske samouprave. Zaradi nizkega proračuna tudi ne morejo postaviti vseh potrebnih služb na občini in so še v mnogočem vezani na okraj (oziroma imajo skupne službe s Skofjo Loko) s čimer je občinska samouprava močno okrnjena. Naš cilj pa je, da dobimo takšne samoupravne enote, ki bodo sposobne samostojnega življenja in bodo lahko prezele vse zakonite pristojnosti.

Po osvoboditvi je Selška dolina imela več uspehov pri razvijanju lastnih gospodarskih sil. Tovarna »Niko« v Zeleznikih in Lesni kombinat v Češnjici prispesata največji del narodnega dohodka. Podobno je z Zirmi, ki so po vojni razvile dokaj močno čevljarstvo in industrijo »Alpina« in »Metka«. Predvsem pa imajo v Zeleznikih in Zireh relativno dovolj strokovnega kadra. V primeru z Gorenjo vasjo imata ti dve občini torej dokaj boljše pogoje za komuno in njiju ne kaže obravnavati v isti sapi kot Gorenjo vas.

Pred odločitvijo

Pred gorenjevaško občino se postavlja alternativa: ali naj si zgradi lastno (predelovalno) industrijo in s tem prepreči odtok lesa, živine, mleka itd. (beri: narodnega dohodka) v Skofjo Loko, ali pa se naj združi s Skofjo Loko in participira na dohodku, ki ga Skofja Loka ustvarja s predelavo teh pridelkov. Če ostanejo v sredini — s samo občinsko samoupravo brez zadostne materialne osnove — bodo še nekaj časa bolj životarili kot pa živeli.

Na prvi pogled je očitno, da v dolini ni mogoče graditi industrije, ki bi dajala pomembne dohodke, in to predvsem ne zaradi tega, ker je že v Skofji Loki razvita vsa industrija za predelavo surovin iz doline z zadostnimi kapacitetami. Tembolj pa je gospodarsko neutemeljeno graditi v dolini industrijo za vsako ceno, zgolj zato, da bi opravičili obstoj komune, če bi šlo to na škodo že obstoječih kapacitet v Skofji Loki. Zaradi lesnega kombinata na Trati so v dolini ustavljeni obratovanje vseh gozdov, pa naj je bilo to še tako boleče (v Sovodnjem se 80% prebivalstva preživlja z gozdom, a so morali ustaviti že postavljen gater). Selška dolina si je še pravi čas postavila lesni kombinat v Češnjici, za Poljanec pa je vlak že odpehtjal mimo — v Skofjo Loko. Podobno je z mesno predelovalno industrijo, saj so kapacitete obeh mesarskih podjetij v Loki že prevelike za sedanjo klavnico. Prav tako je z mlekom: za dve mlekarni je zaledje premajhno, posebnost je, ker nameravajo loško mlekarstvo povečati in modernizirati. Ostanje torej na razpolago druga alternativa, ki je edina gospodarsko utemeljena.

Ob težavah, v katerih se je znašla gorenjevaška občina, se je že med prebivalci samimi razširilo mnenje, da občini ni usojeno dolgo življenje in da se bo kmalu priključila Skofji Loki. Ne samo, da je občina brez sleher-

nega strokovnega kadra — za vse sta predsednik in tajnik — ampak razjedajo občino predvsem notranja nasprotja med Poljanami kot središčem NOB, in Gorenjo vasjo kot bivšo belogardistično postojanko v dolini. »V Gorenjo vas že ne gremo, da nas bodo komandirali belogardisti,« so pribijali Poljanci. Ko pa je Gorenja vas po dolgih razpravah končno postala sedež občine, ker je naravno središče tega območja, je med Poljanci zavladala pasivnost. Celotno daleč je prišlo, da so bojkotirali lanskoletni občinski praznik. To je seveda zelo kratkovidna in revolucionarnih Poljan nevedna politična nestrpnost (zdi se pa, da je s tem nasprotjem pri sedanjih generacijah treba računati). S šibko gospodarsko osnovo, brez strokovnega kadra, predvsem pa zaradi notranje neenotnosti in pasivnega odnosa prebivalstva do sodelovanja pri reševanju gospodarskih problemov, se bo gorenjevaška občina torej kaj težko opomogla: slej ko prej bo prišlo do spojitve s Skofjo Loko.

Razvoj Loke

ie odvisen od zaledja

Kaj pravi k temu problemu predsednik Občinskega ljudskega odbora Skofja Loka Smetko Kobal:

»Mislim, da še ne bo prišlo kmalu do združitve in sicer predvsem zaradi močnih subjektivnih nasprotij. Najprej je treba upoštevati, da je bila Skofja Loka stoletja sedež fevdalcev za obe dolini. Tu v gradu so plačevali »fronke«, v Loki so stoletja gledali zatiralca in tega se ne morejo otresti tako hitro.

Antagonizem je posledica različnega gospodarskega razvoja obeh dolin: ker je Selška dolina nekoliko bolj razvila lastne gospodarske sile in je bila sposobna imeti lastno komuno, pa tudi Poljanci nečesto biti slabši. Zgolj s stalščjo oportunitizma bo tu koristilo načelo — najprej razdelimo, da bomo potem lahko združili.

»Pa bi se protivili združitvi z gorenjevaško občino?«

»To nikakor ne, ker se zavedamo, da je razvoj Loke odvisen od svojega naravnega zaledja. Spričo te gospodarske povezanosti niti nimamo pravice odrekati se tudi združitvi v en samoupravni organizem. Razprave okrog skupne komune se pa namenoma nismo udeleževali, da nam ne bi kdo očital materialne zainteresiranosti na takšni združitvi (kar bi še bolj povečalo odpor prebivalcev za združitvo z Loko).

V »Marmorju« prodajajo v glavnem surove bloke marmorja. Kamnoseki obdelujejo le nekaj malega spomeniških podstavkov

Kaj imajo v Gorenji vasi?

Družbeni plan za leto 1957 predvideva 307.000.000 dinarjev narodnega dohodka. Od tega ustvari kmetijstvo in gozdarstvo 83,2%, obrt 8,9%, industrija 5,3%, gostinstvo 1,3%, trgovina 1,1% in komunalna podjetja 0,2%. Največ je torej pričakovati od kmetijstva in gozdarstva. V prihodnjih letih pa se bo treba osloniti bolj na kmetijstvo kot na gozdarstvo, ker je z dobički, ki so jih doslej kmetijske zadruge ustvarjale na račun lesa, pri kraju. Odločilen preobrat je bil za Gorenjo vas dosežen z ustvaritvijo selekcijske postaje v Poljanah. Njen vzgojni vpliv je namreč v dolini tolikšen, da kmetje s spoštovanjem gledajo na njeno delo in iščejo pri njej

vsakršne nasvete. Postaja je pomembna predvsem zaradi proizvodnje originalnega semenskega krompirja, semenskih žit in travnih semen. V celi Poljanski dolini je bilo lani zasajenih s krompirjem 420 hektarov površin, od tega s semenskim krompirjem 58 hektarov (plan za letos je 77 hektarov). V Gorenji vasi sami so imeli lani 20 hektarov semenskega krompirja, za letos ga pa predvidevajo 40 hektarov.

Zivinoreja je tudi pokazala določen napredek, zlasti pri uvajanju selekcije, rodovnika, molzne kontrole itd., vendar trdijo na ivinorejskem odboru OZZ Kranj živinorejskem odboru OZZ Kranj, da se njihova plemenska živina zaradi vpliva neke stare pasme

ne obnese drugod na Gorenjskem. Ker torej ni tolikšnega povpraševanja zanjo, se je tudi število rodovniške živine v zadnjem času nekoliko zmanjšalo. To kaže, da se bo v živinoreji treba preusmeriti v proizvodnjo mleka in vzrejo klavne živine. Po izjavi strokovnjakov je njihov tip živine že po telesni konstituciji primeren za pitanje, za kar pa bodo v hribovskih vaseh tudi porabili večino mleka, ker ni računati, da bi lahko uredili odkup mleka v teh oddaljenih vaseh. V prvi vrsti pa bo potrebno zboljšati krmsko bazo. Vložena sredstva in sedanji napori se seveda ne bodo poznali takoj, ampak šele v desetih do petnajstih letih.

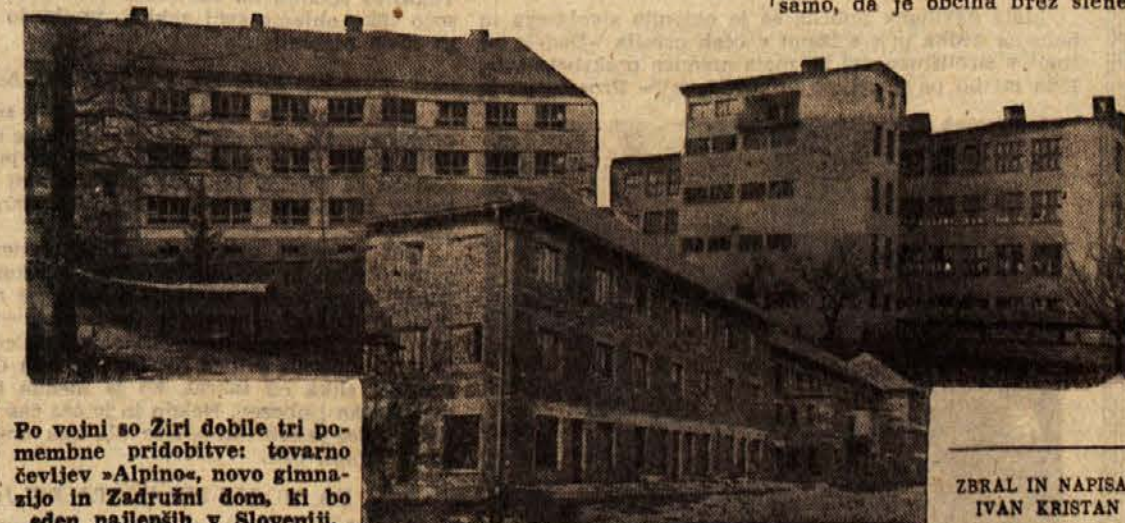
Obrt, kolikor je imajo, je nerazvita, neurejena, prepuščena lastnemu stihijskemu razvoju, predvsem pa zaradi nizke produktivnosti dela komaj preživlja sama sebe, ne da bi mogla dajati kaj sredstev v ostale panoge in za lastno razširjeno reprodukcijo. Primer elektroinstalaterske delavnice v Poljanah, kjer znaša narodni dohodek na delavca 448 dinarjev (v primeru z delavcem na kmetijskem posestvu v Poljanah, kjer ustvari in delavca 3700 dinarjev narodnega dohodka), kaže na neurejene razmere v obrtništvu. Brez večjih investicij in zvišanju produktivnosti dela ni pričakovati, da bo obrt dobila kmalu pomembnejše mesto v gospodarstvu občine.

»Kadrov nimamo«

Predsednik gorenjevaške občine Jože Šubič pa pravi o težavah v svoji občini med drugim:

»Kadrov nimamo in to nas duši. Saj smo glede njih na zadnjem mestu v okraju. Vsaj ekonomista in pravnika bi morali imeti. Brez najosnovnejših strokovnih uslužbencev ne bo šlo. Sam sem kmet in ne morem delati gospodarskih načrtov ter analiz, vem pa, da bodo brez tega vsa naša prizadevanja brezuspešna. Vse skupaj zato prepričamo bolj ali manj stihiji. Tudi sveti ljudskega odbora nimajo prave osnove za delo, ker člani svetov niso gospodarski in pravi strokovnjaki in tako čisto pridejo v položaj, da niti ne vedo, kaj je zakonito in kaj ni. Iz tega izvira tudi pasivnost občine svetov. Če vzamemo samo primer obrtništva: lani je neko obrtno podjetje imelo predpisane-ga pavšalnega davka 6 tisoč dinarjev, v istem času pa so v podjetju izplačali dobička za 150 tisoč dinarjev nad tarifnim pravilnikom. Ljudski odbor s Svetom za gospodarstvo vred torej ni bil sposoben temeljito proučiti stanja v obrtništvu in voditi ustrezno dančno politiko. Drug problem je nizka proizvodnost dela...

Ce kritično ocenim delo sej ljudskega odbora, moram reči, da niso bile dobre: živahno je bilo le tedaj, če smo dobili kaj sredstev in ki jih je bilo treba razdeliti, nismo pa bili sposobni sprijeti se s problemom nizke produktivnosti dela in tehtnejšimi načrti za povečanje narodnega dohodka. Tudi od volitve samih je premalo zanimanja in sodelovanja...

Po vojni so Ziri dobile tri pomembne pridobitve: tovarno čevljev »Alpina«, novo gimnazijo in Zadrufni dom, ki bo eden najlepših v Sloveniji.

»Zadovoljni smo!«

Jurija Stanovnika iz Loga nad Skofjo Loko smo našli ravno pri setvi. Sam je sejal, dva sestri in brat pa so s parom konj brnala na novo zoranje njivo. Lojze je hotel dobiti bolj »živahno« fotografijo iz Loga. Mimogrede smo se zapletli v pogovor.

»S čim se preživljate na vaši kmetiji?«

»Glavne dohodke imamo od živinoreje, nato od sadjarstva in poljedelstva, precej pa izda tudi

Jurij Stanovnik iz Loga

gozd. Na približno 10 hektarov obdelovalne zemlje redim 13 glav goveje živine in par konj. V rodoniku imam tri krave, lani pa sem v Naklem kupil tudi plemenjaka. Zelo lep je: šele dve leti je star, pa tehta še nad 600 kilogramov. Ne, umetnega osemenjevanja tod nimamo, ker lahko kupimo dobre plemenjake na sejmu v Naklem.

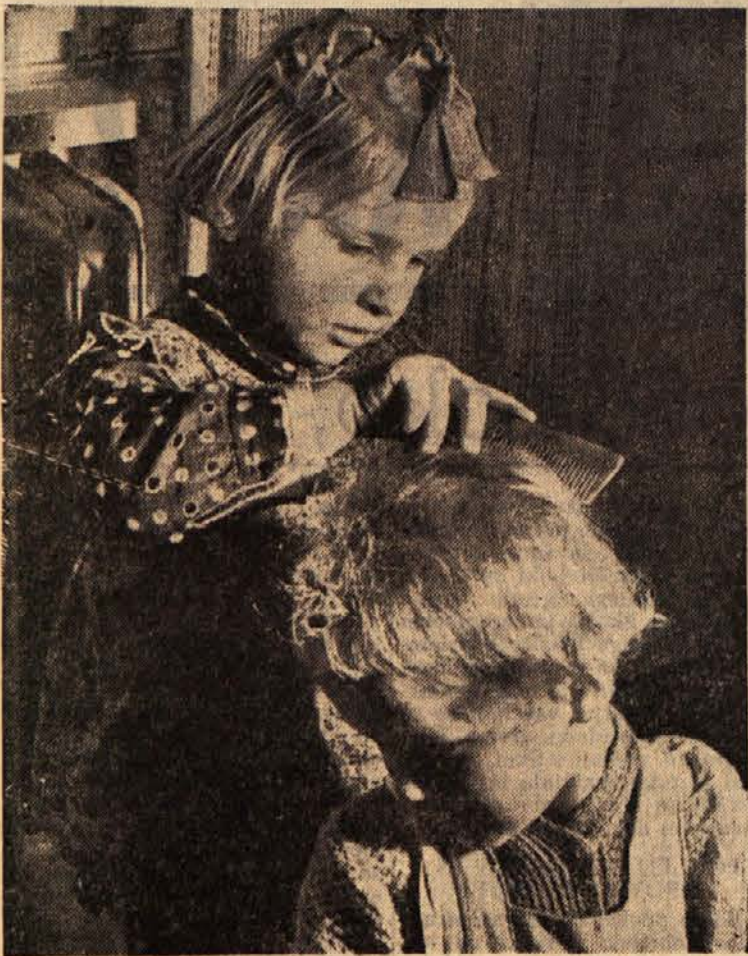
»Kam pa prodajate mleko in živino?«

»Mleko odkupuje zadrufna mlekarna v Skofji Loki. Za nas je laže, ker smo tu ob cesti in ni treba mleka nositi daleč. Za živino pa ni skrbi, da je ne bi prodali. Vsako sredo pridejo odkupovat iz Skofje Loke. Ker sta dve podjetji — »Mesnina« in Mesarsko podjetje OZZ — prodamo tistemu, ki bolje plača.

»In z občino? Ali ste zadovoljni, odkar spadate k Skofji Loki?«

»O, to pa to. Zelo smo zadovoljni. Sedaj lahko v Loki vse opravimo spotoma, ko gremo v trgovino. Prej pa smo morali hoditi v Zmicec na občino in še v Kranj na okraj. Za manjše stvari mam v Logu krajevni odbor, ki dobi iz Loke tudi nekaj denarja, da si popravimo poti, mostove in podobno...«

ZBRAL IN NAPISAL IVAN KRISTAN

Da bo sestrica čimlepša

Za zdrave in lepe lase

Otroški lasje so zelo občutljiva, zato jih moramo zelo skrbno negovati. Za lase moramo skrbeti že pri dojenčku, če hočemo, da bo njegova glava lepo negovana in da bodo njegovi lasje lepo rasi. Le-ti lepo rastejo, če jih ne milimo pre pogosto. Enkrat na teden popolnoma zadostuje, za umivanje glave pa uporabljamo otroško milo. Pazimo pa, da glavo temeljito izperemo. Vse druge dni pa glavo splahnemo samo z vodo, nikar je posušimo z mehko brisačo in takoj nato lase skrtačimo. Dokler dojenčkova glava ni zaprta, uporabljamo za skrtačenje las svileno mehko krtačko, ko pa se glava zapre, pa nekoliko tršo. Nikdar pa ne uporabljamo nylon krtačke. Če hočemo, da bodo lasje res lepi, jih krtačimo takole: vsak dan po kopanju potegnimo dvajsetkrat nazaj, desetkrat na vsako stran in desetkrat naprej. Nazadnje pa skrtačimo lase vse skupaj čez prst, tako da se na vrhu glave zvijejo v čop.

Če opazimo na otroški, ostroma dojenčkovi glavicah prihlaj, pravilno nanašamo lasišče s toplim oljem. Lasišče pustimo

namazano čez noč, naslednje jutro pa počesamo lase z gostim glavnikom. Marsikdaj slišimo, zlasti na deželi, da je odstranjevanje prihlaja škodljivo, kar pa ne drži. Tako imenovane temence so umazan prisusen prihlaj. Tudi če ima dojenček zelo suhe lase, lahko lasišče kdaj pa kdaj namažemo z oljem. Najbolje kakšno uro pred kopanjem.

Dojenčkovi svetli lasje že v prvem letu starosti potemnjijo, in so temnejši z vsakim letom. V lasnih koreninah se namreč tvori pigment, ki ga je vsako leto več. Seveda pa potemne lasje tudi zaradi slabega mila ali zaradi prepogostega umivanja. Zaradi tega umivamo svetlosive dojenčke in tudi otroke z lahkimi kamiličnim čajem in zadnji vodi dodajmo precej limoninega soka. Temnolase dojenčke pa umivamo namesto s kamiličami, z vodo, v kateri smo kuhali rožmarin. Masne lase umivamo z rumenjakom, voda je najboljša deževnica, trdi vodi pa dodajmo nekoliko boraksa. Večjim otrokom sušimo lase poleti na zraku.

Večkrat srečujemo deklice, katerim so skrbne mamice poskrbele, da imajo skodra-

ne lase, in sicer s trajnim kodranjem. Nikoli pa take mamice ne pomislijo, da to lasem škoduje, zlasti naj ne imajo deklice nikdar trajnega kodranja pred puberteto. Če hočemo na vsak način skodratsi lase majhnim deklicam, moramo napraviti to zelo prizanesljivo. Navijemo jih na zelo mehke navijalke čez dan, ko pa se lasje posuše in navijalke odvijemo, moramo vsak koder posebej skrtačiti. Pred tem pa navijamo lase z dobro lasno vodo. Torej še enkrat, čuvajmo lase naših deklic in jih nikar umetno ne kodrajmo!

Okrasne češnje

V minulem tednu, ko je po vsej Sloveniji nastopilo izredno toplo vreme, so zacvetele povsod priljubljene okrasne ali japonske češnje. Nekatere od njih zrastejo v precej velika drevesa, ki se včasih posebej, druge pa ostanejo stalno nizke in so bolj podobne breskavam. Vse brez izjeme so zelo dekorativne in tudi za vsak vt primerno. Žal pa do jeseni, ko bi jih lahko snidli, še pozabimo nanje, hitro pa nas okarajo spomladi, ko spet zacvete. Trenutno pa jih je tudi težko dobiti, ker jih vrtnarje sprejeto porabi za saditve v javnih nasadih. Lahko pa jih vzgojimo sami, ako bomo na to pravočasno mislili. Številne vrste okrasnih češenj namreč razmnožujemo s cepitjem in okultiranjem, kakor navadne češnje, breskve in slive. Okultiranje dobro poznajo vsi vrtnikarji, zlasti pa tisti, ki se še zmerom navdušujejo za visokodebelne vrtnice. Le-te današnji vrtnarji je redkoko še vzgajajo, zato jih moramo sami vzgojiti, ako jih hočemo imeti. Pri razmnoževanju okrasnih češenj predstavlja največjo oviro prav podlaga, ki so osnova za normalni razvoj bodoče rastline. Več sto vrst in sort okrasnih češenj glede tega razdelimo v glavnino na dva velika skupini. V prvo skupino uvrščamo tiste, ki dobro uspevajo na divji ali priči češnji, v drugo pa češnje, kjer uporabljamo za podlage slive. Nekatere seveda tudi lahko razmnožujemo z lesenatimi in zelenimi potaknjenci (na pr. Pisarcijevo rdečo slivo, ki je je prav zaradi tega pri nas že kar preveč), ali pa jih okultiramo na breskovi ali medelijev divjak, vendar to v primeru z zgornjima skupinama skoraj ni upoštevanje vredno. Omenim naj le, da se pri nas zelo razširjena trokrpa češnja (Prunus triloba plena) uspešno razmnožuje s potaknjenci. Zvrsti nízke japonske češnje (Prunus japonica) in vse laavorikaste ali zimzelene češnje (Prunus laurocerasus) največ razmnožujemo z zelenimi potaknjenci poleti in jeseni, ko primerno dozore. Za visokodebelne okrasne češnje pa je najbolje, da vzgojimo podlage iz koščic navadne češnje in jih okultiramo nanje, ko so kot svinčnik debele. Še preprosteje in hit-

traje jih vzgojimo, če kar iz gorza prinesemo divjak in cepimo naj okrasno češnje v marcu prihodnjega leta, ko se je že dobro vrasel. Tako cepimo, zlasti ro-zasto cvetoče okrasne češnje Prunus ser-rufata Hisakura in Shidare - Sukuza, ki jih največ vidimo po nasadih in vrtovih.

Druga skupina vrst pa je glede na rast zelo mnogolčna, vendar vse cepimo na slive, predvsem na Julijevo slivo. To doma teže vzgojimo, zato je najbolje, da jo naročimo v zanesljivi sadni drevnici. Sem sodi še prej omenjena trokrpa češnja, ki se od vseh češenj še najraje prime. Običajno okultiramo na dve nasprotni oči, da čimprej dobimo lepo krošnjo.

Miha Ogorevc

Kosilo v pol ure

Vzemi 10 dkg govedine od stegna brez kit in koščic in jo nareži čez vlakna na tanke listke, ki naj bodo lažja dva preta dolgi. Na vročo mast ali olje nastrepi na strganci-cu polovico čebule in jo hitro premešaj. Zarumeneti ne sme. Mešaj lo največ pol do ene minute. Nato utresi na čebulo še meso in ga sitro obračaj, da se skrjice ki. Potresi ga z ličko sladke paprike in še dobro premešaj. Nato prilij dve žlici vode, posoli in ko zavre, je jed gotova.

Vaška spretna kuharica pripravi takšno polaj v petih minutah. Če za traja priprava dolj časa kot 10 minut, bo meso trdo in pusto. Dodaj lahko kuhanih testenin (polj-cov in spagetov), ki so kuhani v 10-12 minutah in jih pomešaj med polaj. Pripravi še kakršenkoli su-ovo solato (motovilec, radik, maj-jlisko, ledenko, pariško, zelato, paradiznikovo, zeleno, paprko in onajlo). Je pripravljeno v pol ure. Kot dodatni serviraš k jedi košček nastrepanega sira, če le tega ni-maš pa po kosilu serviraš korza-rec mleka. B. R.

Pomenek na pomladanskem soncu

KRAMLJANJE O MLADINI IN PLESU

Samo nekaj tednov še in letošnja plesna sezona bo pri kraju. Ples sam pa je zdaj tako družabna nujnost, da moramo videti v njem navdve važno in pomembno obliko družabne vzgoje. Ta vprašanja smo doslej že često obravnavali, smo pa žal pri reševanju teh problemov nemalo kdaj običali tam, kjer bi po logiki morali pričeti.

POD ENO STREHO

Za zdaj imamo v Sloveniji dve strokovni organizaciji, ki skrbita za razvoj plesne kulture. Združenje plesnih učiteljev želi gojiti turnirski ples, prirejati tekmovanja po šolah in med šolami in tako pomnožiti svoje vrste. Seveda pri tem ne zanemarija osnovnega plesnega pouka. Plesna zveza Slovenije pa združuje plesalce-amaterje, ples sam pa goji samo na športni osnovi. Taka delitev moči pa nam bolj škoduje kot koristi. Prav zato so nedavno ob sodelovanju že omenjenih strokovnih organizacij, organov oblasti, političnih in množičnih organizacij, predstavnikov ustanov in podjetij, ustanovili pri-

pravljalni odbor nove in enotne plesne organizacije za vso Slovenijo. Nova organizacija bi predvsem skrbela za splošni dvig plesne kulture, za vzgojo novih strokovnih kadrov, izdajala bi

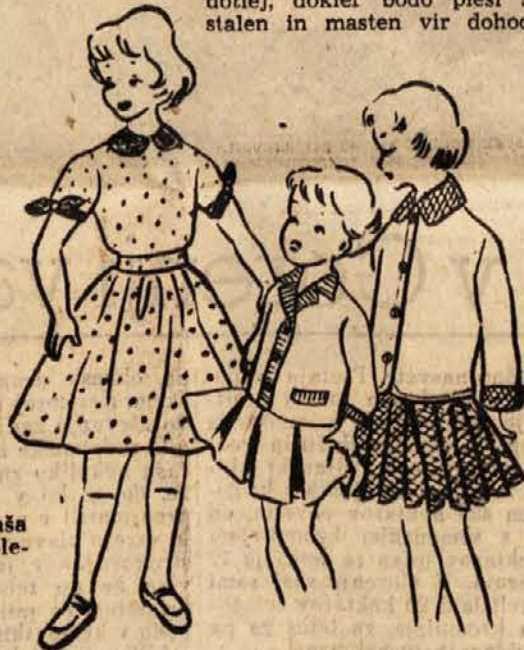
Sportni bluzi za prehodne dni

tudi strokovne knjige in mesečno revijo o naši plesni dejavnosti.

MALO DOBRONAMERNE KRITIKE

Izračunali so, da ob sobotah in nedeljah pleše v Ljubljani tudi do 25.000 ljudi, torej skoraj petina vsega prebivalstva. Ljubljana pa žal še nima primerne plesne dvorane. Med množico ljudi, ki se tare po plesiščih v Narodnem domu, na Taboru, na Viču, po plesnih šolah in drugod, je seveda največ dijaške in študentske mladine med 17. in 22. letom starosti. Nanjo odpadeta dobri dve tretjini vseh plesalcev. Med ostalo tretjino so enakomerno zastopani vsi ostali, predvsem starejši in vajenci. Zelo malo pa je kmečke mladine. Le-ta namreč se v večini zadovolji z osnovnim poukom v plesnih šolah.

Mnogim je ples najbolj priljubljen in morda tudi najcenejša oblika kulturnega izživljanja. Naše dvorane pa so prenapolnjene, saj je število vstopnic neomejeno. Tako pa bo ostalo vse dotlej, dokler bodo plesi samo stalni in masten vir dohodkov.

Da bo tudi naša hčerka lepo oblečena

plesni učitelj na takih plesnih »vajah« pa samo »znamka za dobro kvaliteto«. Čeprav zmerom znova poudarjamo, naj bi imele plesne vaje tudi vzgojni značaj, ob takih razmerah sama po sebi odpade vsaka oblika pouka in vzgoje. Brez denarja ne gre. Morda pa bi organizatorji lahko poskušali kakšno drugo rešitev in zbrali potrebna denarna sredstva s prirejanjem kulturnih in podobnih prireditev.

MED STROKOVNJAKI

Minulo nedeljo smo obiskali nekaj ljubljanskih plesišč in plesnih šol. Kako ples ne sme biti samo vir denarja, so lepo pokazali v domu »Maksa Perca«. Z nedeljskimi plesnimi popoldnevi imajo sicer izgubo, ki jo mora uprava doma kriti iz svojih sredstev. Zato pa pri tem opravljajo pomembno vzgojno poslanstvo. Lep je pogled na mlade obraze, ki v odmorih ob pogrnjenih mizah poslušajo izvajanja plesnega učitelja Ludvika Simončiča. Na naše vprašanje, kaj misli o plesni dejavnosti, je tovariš Simončič odgovoril, da potrebujemo predvsem nove plesne šole. Meni, da so prostori sedanjih plesnih šol za to vrsto pouka povsem neprimerni. Pri tem je poudaril, da se tudi najboljše vzgojene človek prilagodi okolju okrog sebe.

Mojster Jenko je povedal: »Pri plesnem pouku v plesni šoli posredujem osnovno znanje družabnega plesa, boljši plesalci pa imajo možnost izpopolnitve v posebnih tekmovalnih in turnirskih tečajih. Pouk v šoli je torej strokovno poučen, plesne vaje pa naj bi bile vzgojno praktične, žal pa so zdaj le zadnje. Opažam pa precejšen napredek v vedenju in kulturi tečajnikov.«

Na Klasični gimnaziji »vedri« ob nedeljah plesni učitelj Marijan Lombar. Zanimiv, čeprav neuresničljiv je njegov predlog o uvedbi nekakšnih abonmajev za obisk plesnih vaj. Ob stalni publici bi plesni učitelj lahko izpeljal svoj program in vsakokrat praktično pokazal zadnje plesne novosti. Tudi sicer bi kazalo ples uvesti kot obvezen predmet v naše šole, tako so namreč že stori-li na Danskem in drugod po svetu.

IN SE DRUGA STRAN MEDALJE

Na Plesni zvezi si še dalj časa prizadevajo urediti in poenotiti sistem pouka, so pa trenja med plesnimi učitelji in njimi samimi, zlasti glede razlik v sistemu dela. Podpredsednik Zveze tov. Nagode je omenil tudi

Če postanejo kuhinjske deske in leseni pribor sive barve, le-te položimo v mrzlo milnico, potem pa jih pristavimo k ognju in počasi segrevamo do zavretja. Nato deske izperemo v čisti vodi in posušimo na zraku. Deske bodo kot nove.

Karirasta obleka v princes kroju za mlada dekleta

vprašanje pomanjkanja strokovnih kadrov in to tako poklicnih učiteljev (zdaj imamo samo d a: enega v Mariboru in enega v Ljubljani) kakor tudi trenerjev-amaterjev. Tudi s turnirskim plesom se niso zadovoljni, saj zavzemamo sredino evropske lestvice le po zaslugi redkih posameznikov, naraščaj pa je slab. Od nove Plesne zveze si zlasti glede tega mnogo obetajo.

KAJ PA ROCK AND ROLL?

Na vprašanje, kaj in kako mislijo o rock and rollu, so strokovnjaki precej enako odgovorili. Tudi ta ples v dostojni in pravilni obliki ni nič slabega, je pa tuj miselnosti in temperamentu naših ljudi in bo ostal le trenuten krik mode. Filma »Rock around the Clock« pri nas ne bomo videli, zato pa bodo najbolj navdušeni lahko občudovali našo domačo verzijo rock and rolla in novi »Vesni«. Nastopilo bo petnajst parov, avdicija pa bo v kratkem.

NOVOSTI V PRIHODNJI SEZONI

Do jeseni bo nemara že ustanovljena nova Plesna zveza. Sedandanja stanja čez noč seveda ne bodo mogli spreminiti, pričeli pa bodo postopoma ukinjati sedanja načina plesnih vaj in prešli na sistem plesnih šol. S tem upajo v plesu dvigniti vse tiste pozitivne vzgojne strani, ki jih nedvomno ples ima v sebi, mladini pa dopovedati, da življenje ni samo ples in da življenje zahteva od človeka tudi kaj drugega.

Vzgojno poslanstvo plesa ni majhno, vprašanje pa je, kako ga bomo izvedli v praksi. MIG

NAŠLI SO SI NOV DOM

Dom starih in onemoglih na Bokalcu, kjer preživlja jesen svojega življenja 345 ljudi, je vreden obiska. Pogovorili smo se in za hip pozabili na težave in skrbi, ki jih je v življenju zmerom dovolil.

Nekdo je prižgal radio. Poskočna melodija je pretrgala molk. V jedilnici Doma onemoglih na Bokalcu se je razvil živahen pogovor. Stari ljudje, ki s svojimi sivimi glavami premišljujejo o časih, ko so bili še mladi in zdravi, so s trpkim nasmehom pripovedovali o svojem življenju. Ljudje, katere je usoda naplavila na rob življenja in jih varno skrila pod toplo streho Doma, so se v mislih preselili za 50 let nazaj. »Upanje je pol življenja.« pravijo ženske in moški v Domu. »In toliko je življenjskih usod in zgodb, kolikor je ljudi.«

Ko je radio s tihim glasom pel o mladosti in ljubezni, so se razorani obrazi raznežili in v mrtve oči se prikazal mladeniški ogenj. Sedeli so za mizo in kdor ni hotel pripovedovati o sebi, je govoril o drugem in nastale so zgodbe, vesele in žalostne, kakršno je pač življenje.

»DEDEK, NIKAR V SIROTIŠNICO!«

Mala navihana punčka se je oklenila sivolasega in bolnega dedka in s solzami v očeh prosila. »Dedek, ne smeš v sirotišnico, saj bo moja mamica poskrbela zate. Kdo mi bo pa pravljice pripovedoval?« Proseče ga je

gledala in se tesno oklenila izsušenega telesa, v katerem je bil samo še pepel starosti. In dedek je s tihim glasom pričel pripovedovati tisto staro pravljico »o jari kači in steklem polžu«. Ko je v monotonimi besedah govoril in strmel v žive, črne oči vnukinje, je premišljeval o temnem stanovanju, mali pokojnici in življenjskem zakonu »da mladi in stari ne sodijo skupaj.«

Mislil je na mirno sobico v Domu na Bokalcu, mogoče tudi na partijo taroka in nenadoma se je odločil, da bo odšel v Dom. Hčerka je bila nevoljna, saj je imela svojega očeta, ki je celo življenje delal, rada. Ni hotela, da bi živel sam in zapuščen v »sirotišnici«, kamor so še pred desetletji hodili umirat vaški reveži. Ko se je prepričala, kako živijo ljudje na Bokalcu, mu ni več branila. Naposled se je odpravil in danes živi vesel in zadovoljen v Domu. Našel je nove prijatelje in v obujanju spominov tečejo dnevi, tedni, leta. Le ko se približuje nedelja, postane nemiren. Strmi skozi okno in gleda po beli cesti. In vsako nedeljo zagleda hčerko z vnukinjo, ko gresta z roko v roki po strmem bregu. Tedaj se spomni na vse pozabljene pravljice in s tresočo roko objame svoj zaklad, vnukinjo in hčerko, ki ga nista pozabili.

KO IMA PA TOLIKO DELA ...

»Moj Janko je tako zaposlen,« je s solzami v očeh pripovedovala siva mati, katero je sin že davno pozabil. »Niti pisati ni nima časa. Objubil mi je, da me pride obiskat za rojstni dan, saj bo tako moj zadnji. Devet križev že imam na hrbtu. Samo še enkrat bi ga rada videla.«

Res je prišel, toda šele dan po njenem pogrebu. Z avtomobilom in dvema velikima kovčkoma, kamor je stlačil borno zapuščino svoje matere. Se na pokvarjeno budilko ni pozabil, katero je uboga mati vsak dan skrbno navila in s hrepenjem opazovala kazalca, ki sta hitela in ji približevala prihod ljubljenega sina. Ostala je samo njegova slika od takrat, ko je menda še znal ceniti materinsko ljubezen. Nekdo jo je čez čas vrgel na smetišče in dež je zabrisal poteze mladega možkega s skrbno pristriznjeni brki.

NA MORJE ME BOSTA PELJALA

Z majhnimi koraki je stopala po širokem stopnišču in obstala na dvorišču. Slabe oči so le s težavo pre-

Zakonca Marija in Vinko Ažnik v svoji sobici v domu onemoglih na Bokalcu

poznale sina in snaho, ki sta s hčerkami stala pred stari avtomobilom. Njen sin — mehanik jo je prišel vabiti na izlet. Od veselja je vzkliknila, saj je bilo privikrat v njenem življenju, ko se je lahko popeljala s sinom in njegovo družino na morje. Skrbno ji je mlad fant, širokih pleč in žuljavih rok, pomagal v avtomobil in sedel za volan. Po suhem razoranem obrazu stare žene so neslišno tekale solze sreče.

PRAVLJICA IN RESNICA

Živela sta mož in žena in imela sta devet otrok. Skrbno sta jih hranila in oblačila, pošiljala v šole, predelala nešteto noči nad njihovimi posteljami ter delala, delala. Ko so otroci odrasli in mladeniči in mladenke, so se porazgubili po svetu. Pozabili so na očeta in mater. Ta dva pa sta bila še stara in utrujena ter živela samo v spominih in ob čakanju na pismonošo, ki naj bi jima prinesel pismo od svojih otrok. Pismonoša je bil redek gost v tej hiši. Če pa je prišel, je prinesel drobno kartico, s katero jim je ta ali oni izmed otrok potožil, kako mu je hudo in da nujno potrebuje nekaj denarja. Pritrgala sta si ga od pokojnice in poslala ubogemu otroku, da ne bi bil lačen. Ko pa nista več zmogla nobenega dela, sta skupaj odšla v Dom onemoglih na Bokalcu. Tedaj so poklicali otroke in jim sporočili, da mora vsak izmed njih plačevati po 250 dinarjev za oskrbnino. Tega je že dolgo in mati in oče zamačakata na pismo in obiske. Upravnik Doma pa še do danes ni dočkal tistih borih nekaj dinarjev...

poslužujte se

MALIH OGLASOV V LJUDSKI PRAVICI...

Upravni odbor Zdravstvenega doma Izola razpisuje mesto zdravnika splošne prakse

Pogoji: opravljen staž. Možnost nastopa službe takoj. - Ponudbe pošljite na zgornji naslov. 1459

TRGOVINSKA ZBORNICA V KRANJU

sprejme takoj komercialista in strojepisko

Pogoji za sprejem komercialista: dovršena ekonomska srednja ali njej enaka šola...

Pogoji za strojepisko: perfektno znanje strojepisja in poznavanje administracije...

Plača po dogovoru. Ponudbe z navedbo dosežanega službovanja pošljite na tajništvo Zbornice v Kranju, Prešernova ul. 10. 1460

Uprava Kliničnih bolnišnic v Ljubljani

razpisuje sledeče delovno mesto

Podiatrična klinika: kemijskega tehnika

Nastop službe takoj ali po dogovoru

Prošnje z življenjepisom vložite v personalni oddelk Kliničnih bolnišnic v Ljubljani, Zaloška cesta 2. 1470 a

Upravni odbor Zdravstvenega doma v Sevnici

razpisuje delovni mesti za DVA ŠOFERJA

z večletno prakso za Reševalno postajo. Prednost imajo mehaniki. Nastop službe takoj ali s 1. junijem 1957. - Plača po uredbi, dopolnilna plača po tarifnem pravilniku. - Ponudbe z navedbo dosedanjega zaposlitve pošljite na Zdravstveni dom Sevnica. 1490

Jugoslovanska loterija

URADNA ŽREBNA LISTA

PRVOMAJSKE LOTERIJE

ZREBANJE JE BILO 4. MAJA 1957 V BEOGRADU

Table with columns for Srečke skončnicami, so zadele dobitok din, Srečke skončnicami, so zadele dobitok din, Srečke skončnicami, so zadele dobitok din. Values range from 20 to 2,000,000.

Skupno 57.640 dobitkov in premij v skupni vrednosti 112,000,000 dinarjev

V znesek za izplačevanje z znakom* je vključen vezan dobitok. Dobitke izplačujejo brez vsakih odbitkov, in sicer: zastopniki za prodajo srečk J. L. do 50.000 din, dobitke nad 50.000 din in vse premije pa Glavna direkcija J. L. v Beogradu...

Zadnji dan za izplačevanje dobitkov Prvomajske loterije je 5. julij 1957 JUGOSLOVANSKA LOTERIJA Beograd, 4. maja 1957 Stev. 913 Nenad Stanković, l. r. glavni direktor Djuro Potkonjak, l. r. predsednik upravnega odbora

Oglase

ZA VSE ZDAJE »BORBE«

PREJEMAJO

PODRUŽNICE IN UPRAVA LJUDSKE PRAVICE.

Upravni odbor Bolnišnice za tuberkulozo na Golniku

razpisuje mesto

pomočnika direktorja

POGOJI: zdravnik-ftiziolog z daljšo prakso iz ftiziologije.

Nastop službe takoj ali po dogovoru. Stanovanje na razpolago. - Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in navedbo dosedanjih službenih mest pošljite na upravo bolnišnice. 1477

MUZIČKA NAKLADA

Import-Eksport ZAGREB • OPATIČKA ULICA 10

nabavlja vse note - glasbene knjige in časopise iz zahodnih in vzhodnih držav... 485

Oglašujte v »Ljudski pravici!«

Delavski sveti, sindikalne organizacije, odbori za pripravo I. kongresa delavskih svetov Jugoslavije, gospodarski voditelji

za vaše vsakdanje delo in za vaše priprave za Prvi kongres delavskih svetov vam bo koristno služilo naših šestnajst knjižic

ORGANIZACIJA INDUSTRIJSKIH PODJETIJ

Avtorji in naslovi teh knjižic so:

- 1. Dr. Stevan Kukoleća: Uvod u organizaciju
2. Dr. inž. Vukan D. Dešić: Značaj podela rada
3. Inž. Slavko Marjanović: Tipovi organizacije proizvodnje
4. Dr. Stevan Kukoleća: Plan preduzeća
5. Inž. Nenad Mileusić: Normiranje rada
6. Inž. Nenad Mileusić: Priprema proizvodnje
7. Dr. Stevan Kukoleća: Operativno planiranje proizvodnje
8. Inž. Milan Altman: Plaćanje rada u preduzećima
9. Dr. Vojislav Bogić: Nabavka i prodaja
10. Inž. Slavko Marjanović: Tehnička kontrola
11. Inž. Slavko Marjanović: Održavanje mašina i uređaja
12. Dr. Živko Vladislavljević i inž. Slavko Marjanović: Unutrašnji transport
13. Petar Dejanović: Sredstva preduzeća
14. Milorad Kostić: Evidencija u preduzeću
15. Živko Kostić: Upravljanje industrijskim preduzećem
16. Inž. Dobrivoje Jovanović: Rukovođenje industrijskim preduzećem

Tiskane so v citirali in so naprodaj kot kompleti po 640 dinarjev

Naročila in denar pošljite na naslov:

Založniško podjetje »PAD«

BEOGRAD, Moše Pijade ulica št. 14/IV

TEKOČI RAČUN 10-KB-32-Z-75

1403

DROBNI OGLASI

ZAPOSLITEV

TRGOVSKEGA POMOČNIKA sprejme takoj Kmetijska zadruga Studeneč...
TRGOVSKEGA POMOČNIKA sprejme takoj Kmetijska zadruga Studeneč. Za stanovanje preskrbljeno. Ponudbe pošlji na upravo zadruga. 1456
SEFA okrajnega sanitarnega inšpektorata iščemo. Plača po uredbi z dopolnilno plačo in položajnim dodatkom po dogovoru. Naslov v ogl. odd. LP. 2720 z
STROJNEGA INŽENIRJA iščemo. - Služba je v Mariboru. Udobno stanovanje na razpolago. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Strojni inženir«. 2722 z
POSLOVODJO za montažna dela iščemo. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Poslovodje«. 2723 z
TEHNIKA kemije iščemo. Prednost imajo interesi s prakso za zaslonske premaze za metale. Služba je v Mariboru. Udobno stanovanje na razpolago. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Tehnik kemije«. 2724 z
TRGOVSKEGA POMOČNIKA iščemo. Služba je v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Trgovski pomočnik«. 2725 z
RAČUNOVODJO za vodstvo finančnega poslovanja iščemo. Ponudbe z življenjepisom pošljite na ogl. odd. LP pod »Računovodja P.«. 2727 z
TAJNIKA iščemo. Pogoji: pravna ali ekonomska fakulteta. Ponudbe z življenjepisom pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Tajnik«. 2728 z
KORISPONDENJA-KO iščemo. Interesenti-ke, ki obvladajo strojeписьenoslovensko in srbohrvaško stenografijo naj pošljejo ponudbe na ogl. odd. LP pod »Korespondent«. 2729 z
VEC KLUJAVNICARJEV ali avtomobilov ter avtokeparjev sprejmemo takoj ali po dogovoru. Interesenti naj se oglašijo osebno v podjetju ali na pismeno na naš naslov. Prevoz iz Ljubljane do podjetja in obratno zagotovljen z lastnim avtomobilom. Agroservis, Ljubljana, Draga 41. 1470-z
RAZPIS. Tovarna farmacevtskih in kemičnih proizvodov »LEK«, Ljubljana, Celovška cesta 133, razpisuje naslednja delovna mesta za: farmacevtskega pomočnika. Pogoji: srednja farmacevtska šola z 2-letno prakso. Kalkulacija. Pogoji: srednja ekonomska šola z 2-letno prakso. Ponudbe z navedbo prakse in kratkim življenjepisom pošlji na upravo podjetja najkasneje do 13. maja 1957. 1473 z
KOVINOSTRUGARJEV, s strojnimi ključavnice in rezkalcev, sprejme takoj podjetje Indos, Ljubljana, Moste, Ob železnici. 1488 a z
NABAVNEGA REFERENTA za kovinsko stroko, z večletno prakso, sprejme takoj podjetje Indos, Ljubljana, Moste, Ob železnici. 1488 b z
HONORARNO BI SE ZAPOSILIL zunanjetrovniški strokovnjak z registracijo, dolgoletno operativno in upravno prakso, s perfektnim znanjem glavnih jezikov. Ponudbe v upravo LP pod »Strojnik«. 1493 z
STROJEPISKO, absolutno Administrativne šole. Iščemo. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod »Strojepiska«. 2629 z
NAMEŠCENEC z večletno prakso, več vseh del v administraciji. Išče zaposlitev. - Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Nameščenec«. 2639-z

DIMNIKARSKEGA VAJENCA iščemo. Služba je v mestu Kopr. Vse oskrbo dobri vajence pri mostru. Interesenti, ki imajo predpisano šolsko izobrazbo, dobe naslov v ogl. odd. LP v Ljubljani. 2618-z
KURJAC, starejši, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Kurjac«. 2644 z
PEKOVSKI POMOČNIK išče zaposlitev v svoji stroki in Ljubljani ali drugod. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Pekovski pomočnik«. 2647 z
MESAR, starejši, išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Mesar«. 2648 z
NATAKARICA, spretna in zanesljiva, išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Natakarica«. 2649 z
MODISTKA, starejša, išče primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Modistka«. 2700 z
KUHINJSKA POMOČNICA išče zaposlitev v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Pridana«. 2701 z
TRGOVSKI POMOČNIK išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Trgovski pomočnik«. 2702 z
STEKLOBRUSAC z večletno prakso, priden in vesten, išče zaposlitev v svoji stroki in Ljubljani ali njeni okolici. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Steklobrusac«. 2706 z
NAMEŠCENKO, absolutno srednje šole, ESS, ali administrativne šole, večjo knjigovodstvo in administracijo iščemo. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Zaposlitev«. 2705 z
ŠIVILJA za perilo, visokokvalificirana, išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Šivilja«. 2708 z
TRGOVKA srednjih let išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Trgovka«. 2710 z
FOTOGRAF, starejši, išče primerno zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Fotograf«. 2711 z
NAMEŠCENKA, večša del v administraciji, z nižjo šolsko izobrazbo išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Nameščenka«. 2713 z
MASERKA, srednjih let, išče zaposlitev. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Maserka«. 2714 z
KUJARICO, sposobno za delo v gostinstvu iščemo. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Kujarica«. 2715 z
BRIVSKO-FRIZERSKA POMOČNICA išče zaposlitev v svoji stroki. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Brivka«. 2703 z

MOTORNO KOLO znamke »Sachs«, 80 cm, v odličnem stanju, poceni prodam. Vprašati v nedeljo ali ponedeljek dopoldne na telef. 383-100. 142-p
CEVLJARSKI STROJ »mala cilindrica«, dobro ohranjen, prodam po ugodni ceni. Poizve se lahko vsak dan od 10. ure dalje v Gerbecevi ulici 8. Ljubljana, Jagodje Pavla. 145-p
DVOSTANOVANJSKO HIŠO z gostilniškim lokalom na prometni točki v Mariboru ugodno prodam. Naslov v podružnici »Ljudske pravice« Maribor. M 212-p
PARCELA ZA GRADNJO VILE na najlepšem kraju v Opatiji. Površina 1450 m² z gotovimi in odobrenimi načrti za zidanje ugodno napredaj. Naslov v ogl. odd. 144-p
KLAVIR, dunajski, ugodno prodam. Naslov v upravi LP. 1452-p
AVTOMOBIL Lancia Ardena, za letos registriran, ugodno napredaj. Poizvedbe: Ljubljana, telefon 32-371. 1452-p
OTROSKO POSTELJICO, moderno - prodam. Frankopanska 24, Sovinc. 1481-p
DVOKOLO, prav dobro ohranjeno, za fanta 19-18 let, prodam. Naslov v upravi LP. 1479-p
PISALNI STROJ - portabilni, nov, manjši, ugodno prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Lepe črke«. 3120-p
UMIVALNO MIZO prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov v ogl. odd. Ljudske pravice pod geslom »Umivalna miza«. 3143-p
POSTELJO, metaino, široko, z viškom, ki ne rjavi, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. LP. 3144-p
KROMPIR, večje količino, ugodno prodam. Interesenti naj pošljejo svoj naslov na ogl. oddelk LP pod geslom »Krompir«. 3145-p

SPALNICO, iz masivnega trdega lesa, moderne oblike, kupim. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk LP pod geslom »Spalnica«. 528 k
RAZNO
DVE GARSONJERI zamenjamo za dvo-sobno stanovanje, enakovredno. - Center, komfort, moderno. Plakite v upravo LP pod »Stanovanje«. 1480 r
SOBO, veliko, suho, sončno, v prvem nadstropju vile, v središču Ljubljane, zamenjam za sobo z posebnim vhodom v višjem nadstropju ali podstrežju v središču Ljubljane. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod »Poseben vhod«. 1007 r
ENOSOBNO STANOVANJE v ljubljanski okolici in veliko, svetlo, sončno in suho sobo v vili v središču Ljubljane zamenjam za dvo-sobno stanovanje v Ljubljani. Ponudbe pošljite na ogl. oddelk Ljudske pravice pod geslom »Zamenjava«. 854 r
STANOVANJE, komotno, 2 1/2-sobno, v Piranu zamenjam za enako ali manjše v Ljubljani. - Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Udobnost«. 908-R
ZENSKA, srednjih let, inteligentna, zdrava in družabna, išče poznanstva s solidnim moškim. Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Prickavanje«. 1008 r
DEKLE, stara 24 let, vitka in temnolasa, išče poznanstva z moškim, starim do 35 let. V pošte pridaje le inteligentni plemenitega značaja. - Ponudbe pošljite na ogl. odd. LP pod geslom »Sporazum«. 1009 r
SOBO IN PRITIKLINE zamenjam za večje in enake. Ponudbe v upravo LP pod »Visoka seltvena nagrada«. 1424 r
TRISOBNO STANOVANJE v Piranu, zamenjam za enako v Novem mestu, Mariboru, Beogradu ali na Reki. - Naslov pri podružnici LP v Novem mestu. N 96 r
* RAZPIS
Personalna komisija Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana
razpisuje
mesto strojepiske 1-a v Uradu tajnika
Pogoji: Nižja strokovna izobrazba in praksa za naziv strojepiske 1/a
Plača po temeljni uredbi in dopolnilna plača
Pravilno kolkovane prošnje z življenjepisom vložite do 20. maja 1957 v Uradu tajnika, Mačkova ulica 1 - soba 13/1.
1469 Personalna komisija

PRODAM

CCA 80 m² SUHIH BOROVNIH PLOHOV 50 mm prodaja podjetje za vzdrževanje proge, Ljubljana, Masaricova 15. 1449-p
GLOBOK OTROSKI VOZICEK, dobro ohranjen, prodam. Petrić G. Polje št. 29. 1459-p

Zgodovina kruha

Ljudje so si začeli že zelo zgodaj pripravljati kruh in pogače, vendar ne tako kakor danes, marveč so žito pred kuho, oziroma peko najprej prepražili. Po zgodovinskih virih je videti, da so kot prvi pekli kruh iz testa stari Izraelci, in sicer nekako 1700 let pred našim časom. Ta način pripravljanja kruha se je prenašal od naroda do naroda, tako da so postopoma začeli peči kruh tudi Babilonci in Egipčani, za njimi pa še stari Grki in Arabci.

Okoli leta 200 pred našim štetjem so spretnost pripravljanja kruha prenesli v Rim. Tam pa so peko kruha znatno izpopolnili. Dotlej so kruh pekli med dvema segretim kamnom. Grki in Rimljanji pa so posebej v ta namen sezidali velike peči. V ruševinah Pompejev so odkrili arheologi takšno peč, ki je skoraj popolnoma nepoškodovana.

Po zatonu rimske civilizacije so znova začeli peči kruh v posameznih gospodinjstvih na zelo preprost način, saj so se v mestih pojavile prve pekarnice, kjer so na veliko pekli kruh, še v XII. stoletju.

Glede samega načina pripravljanja kruha so ljudje dosegli v zadnjih 2000 letih komaj zaznaven napredek. Šele okoli leta 1865 so začeli pripravljati boljše kruh, in sicer s kvasom in pivom. Na Nizozemskem pa so začeli

okoli leta 1812 uporabljati nov kvas iz žitnih droži, ki se je le malo razlikoval od današnjega industrijskega kvasa. Prva tovarna kvasa je začela obratovati šele leta 1878.

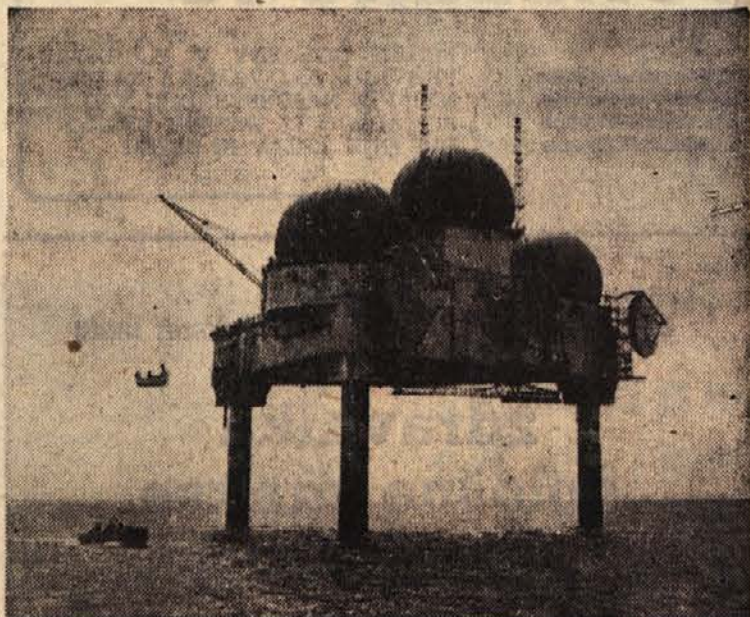

V nekaterih angleških krajih prirejajo prve pomladne dni že dobrih 350 let svojevrstno tekmovanje s frnikolami. Najstarejši udeležencev letošnje tekme v Tinsley Greenu je bil 85-letni Bill Maynard, ki ga kaže posnetek.

Leta 1760 so se pojavili prvi mehanični mliniki, vendar zaradi praznoverja nihče ni hotel jesti kruha, ki so ga zamesili s takšnimi napravami. Mehanične mlinike so začeli na široko uporabljati šele v začetku našega stoletja. Moko so mlinarji dolgo dobavljali pekom nepresejano, pa tudi mletje samo je bilo dokaj debelo. V začetku XVIII. stoletja so uvedli nov način mletja, ki je dajalo več bele in le malo črne moke.

Konserve z živimi ribami

Neko izvozno podjetje v Tokiu se ukvarja z mislijo, kako bi prišli do nove izvozne opreme za žive rdeče ribice, ki so po vsem svetu zelo iskano blago. Do današnjih dni so izvražali žive rdeče ribice v zelo majhnem obsegu, ker niso prenesle daljšega potovanja, praviloma pa so poginile že takoj po prihodu čez ekvator. Omenjeno japonsko podjetje zdaj name-rava modernizirati izvoz živih ribic na ta način, da jih bo razpošljalo v posebnih pločevinastih školjkih. Prostor nad vodo bodo napolnili s kisikom, pokrov pa bo deloma iz stekla. V takšni »kon-servi« bo mogoče japonske rdeče ribice prepeljati z letali v katerikoli kraj na svetu, seveda pa potovanje ne bo smelo trajati dlje kakor šest dni.

Okoli 120 km severovzhodno od ameriške atlantske obale je »r-darski otok«, na katerem ima ameriško vojno letalstvo opazovalnico. Ogrodje umetnega otoka ima obliko trikotnika s 60 m dolgimi stranicami

Morje bodo brili

Nekemu ameriškemu iznajditelju je nedavno prišlo na misel, kako bi lovil ribe brez mrež in trnkov. Mož se imenuje Earle Mandie in živi v mestu Seattle. Njegova zamisel temelji na dejstvu, da lovijo kalifornijski ribičji tune, kadar te ribe prihajajo v bližino obale v velikih jatah, neposredno pod morsko gladino. Mandie je zato izdelal načrt za ladjo, ki je zelo podobna splavu s tremi pontoni; dva sta postavljena vzdolž, eden pa povprek in na tem zadnjem je tudi motor. Sprejaj ima nenavadni splav posebno odprtino, ki med veliko hitrostjo »brije« morsko površino. Ladja sama je opremljena z močnim letalskim motorjem in zato

doseže precejšnjo hitrost. Riba seveda zajemajo hkrati z vodo, kd odtaka skozi odprtine, medtem ko ribe ostanejo na ladji.

Takšno »brivsko« ladjo so po Mandiovi zamisli začeli graditi v Seattlu. Že na prvi pogled je mogoče reči, da misel sama po sebi ni slaba, njena poglavitna odlika pa je preprostost. Če se bo novi način ribolova obnesel tudi v praksi, bodo po vsej verjetnosti ribiči opustili dosedanja sredstva za lov na tune in druge »površinske« ribe ter se spremenili v »brivce« morske površine. Vsekakor kaže pripomniti, da bo takšen ribolov mnogo cenejši, pa tudi dokaj učinkovitejši kakor dosedanji.

Indijski polk rajputskih strelcev je dobil iz Baturja novega rekruta, ki je s telesno višino 2,20 m največji indijski vojak. Zanj so morali izdelati posebno uniformo, neredno pa je to, da fant še vedno raste

Polarna antarktična jesen prehaja te dni v pravo polarno noč, še prej pa so iz improviziranih pristanišč odplule v domovino ladje, ki so pripeljale na celino ob Južnem tečaju vse, kar bodo potrebovali znanstveniki za polarno zimo. Do letošnje jeseni bodo odrezani od sveta, med seboj pa se bodo posamezne odprave spoznavale le po radiu. Posnetek kaže slovo od ladje, ki je pustila na Antarktiki britansko odpravo.

Žuželke in alergija

Strokovnjaki za alergične bolezni, ki jih povzroča čezmerna občutljivost organizmov za določene snovi, so sestavili obširen seznam raznih snovi, ki utegnejo povzročiti takšne bolezni. Rezultati nekaterih najnovejših raziskav so pokazali, da je mogoče prštevati med povzročitelje alergije tudi nekatere žuželke; tako je na primer dokazano, da je okoli 30 odstotkov astmatikov, to bolezen prštevajo med najbolj razširjena alergije, zelo občutljivih tudi za nekatere žuželke, medtem ko so nekateri takšni bolniki občutljivi celo zgolj na žuželke. Kakor je znano, živi na svetu več sto tisoč različnih žuželk, zato je vprašanje pravičnega postavljanja diagnoze teh alergij zelo zapleteno, pravilno zdravljenje pa niti v primeru točne

diagnoze še ni v celoti zagotovljeno, ker doslej še ne poznamo nobenega zares učinkovitega preparata za boj proti tem alergičnim obolenjem.

Drobne ZANIMIVOSTI

NAJSTAREJŠI DRVAR

Zadnje dni prejšnjega meseca je praznoval nemški kmet Gottfried Siedler iz okraja Waldeck stoletnico rojstva. Dan pred pomembno obletnico je mež vstal ob petih zjutraj in kot po navadi nasekal drv, kar je sedaj njegovo najljubše opravilo

IGRALI SO SE »INVAZIJO«

V bližini angleškega mesta Canterbury je izgnil leseni most z reke Stower. Kmetje niso mogli na drugo stran, pomladna sejava je zastala za nekaj dni. Policija je navzdužila le ugotovila, da je most ukradel sedem fantov v starosti od desetih do štirinajstih let. Povedali so, da so se igrali »invasion«.

2500 DOLARJEV ZA PRTLIJAGO

Jose Pasqual, 55-letni mehlički milijonar, je plačal na pariskem letališču 2500 dolarjev za svojo prtljago. Nič čudnega, saj je mež potoval kot kak maharadža: s seboj je imel 50 kovčkov, ki so tehtali skupno celo tono več, kot je predpisano, oziroma dovoljeno v letalskem prometu.

PSOVKE NA PLOŠČAH

Neko angleško podjetje je dalo na trg gramofonske plošče s posameznimi pesevskimi nje je v angleščini, marveč tudi v drugih jezikih. V reklamnem oglaševanju je računalo, da bodo posegale po teh ploščah zlasti tiste žene, ki se jim ne »tjubi« ali si ne upajo psovati, kadar pridejo njihovi možje pozno ponoči domov v smiljanem razpoloženju.

TRETJA ATOMSKA PODMORNICA

Američani bodo sredi maja splovili pri Grotonu v državi Connecticut svojo tretjo podmornico na atomski pogon. Podmornico »Skys« so začeli graditi julija 1955 ter je manjša od »Nautilusa« in »Seawolfa«, ki že plavata.

V nekem ameriškem laboratoriju so izdelali tole drobno atomsko baterijo, ki daje potrebno količino električnega toka celih 5 let. Izdelana je iz prometne 147, radioaktivne snovi, katere elektroni se spreminjajo v električni tok. Uporabljali jo bodo predvsem v aparatih za naglušne, pri majhnih radijskih sprejemnikih in v električnih ročnih urah.

FRANCOSKA ČELJUST

Francoz André de Goll iz St. Maloja je hotel tujcem, ki niso še nikoli slišali o njem, dokazati moč svojih čeljusti, ki veljajo za najmočnejše v vsej francoski državi. Za stavo je najprej z zobmi izruval iz hloda dvoje dolgih žebeljev, nato je dvignil sodček z vodo. nazadnje pa še izletniški avto s štirimi otroki. Tujci in stavo izgubili: Andréju so plačali 10.000 frankov.

PES JE REŠIL MACKO

Nekaj nenavadnega so videli pred dnevi mimoidoči na ulici v italijanski Ovadi: pes se je pogiral na cesto in z zobmi potegnul mačko tik izpred avtomobilskih koles, ki bi jo sicer zmele. Potem so izvedeli, da živita pes in mačka v bratski slogi pri istem gospodarju že več let. Zato je pes skočil na cesto in zgrabil mačko, ki se je tam sončila in bi ne mogla več uti.

PRIZADEI JE BIL PES

Fen nekoga čarivka na švicarsko-italijanski meji je ugrabil tihotapca. Začuda pa ni zavrnil obolečin tihotapca, temveč pes, kakaj tihotapca je imel leseno protezo, ki je pes v njej pustil nekaj zob.

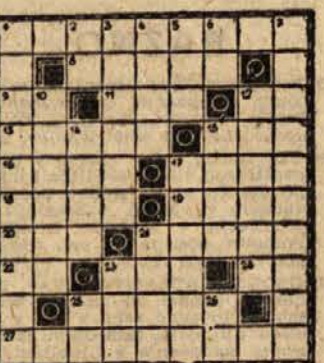
TOVARNA VLOMILSKEGA ORODJA

Čičeška policija je odkrila ilegalno tovarno, ki je izdelovala samo vlomilske orodje. V škatlicah s tem orodjem so bila navodila za uporabo, hkrati pa tudi spisek vseh najboljših advokatov na ozemlju Združenih držav. Tovarna je torej zares solidno poslovala...

HELIKOPTERJI V MESTNEM PROMETU

V ZDA so izročili prometu prvi helikopter na reaktivni pogon. Novi helikopteri, ki so jih že začeli serijsko izdelovati, bodo oskrbovali vsakdanji mestni promet. Pri serijski izdelavi bo stal en tak reaktivni helikopter tisoč dolarjev.

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. ploščad, 8. deani pritok Save, 9. kratica na receptih, 11. turški dostojanstvenik, 12. igralna karta, 13. napav, 15. bodica, 16. skrajšano ime za utežno enoto, 17. orientalski plemić, 18. moško ime, 19. pritok Donave, 20. godzni sadež, 21. posoda za kuhanje, 22. začetnici mesta v Vojvodini, 23. vrsta športa, 24. začetnica primka in imena slovenskega pisatelja, 25. zdravilna rastlina, 27. strupena ameriška keča.

Navpično: 1. enoletna rastlina, 2. latinski predlog, 3. starorimski cesar, 4. južni sadež, 5. osebni zaimek, 7. celina, 10. prostor nad prepadom, 12. prebivalec stare države v Arabiji, 14. prvi letalec, 15. del izgredbe, 17. složen, 21. prometno sredstvo, 23. prijeten za pogled, 25. predlog, 26. simbol za natrij.

REŠITEV KRIŽANKA Z DNE 28. APRILA
 Vodoravno: 1. Dardanele, 8. Est, 10. slik, 11. st. k, 13. Naks, e, 14. Rus, 15. not, 17. tkalke, 20. te, 21. so, 22. mornar, 24. brv, 26. Poe, n, 27. rop, a, 29. pt, 30. Anina, 32. las, 33. testament.

Nedeljski lovec z dobro drestranim psom

OBOROŽENO SPREMSTVO

za Magno Carto

Ko so prepeljali kopijo znamenite Magne Carte v Ameriko, da bi jo tam razstavili na festivalu v virginskem Jamenstownu, so pristojne oblasti izdale posebno ukrepe za varnost tega dragocenega dokumenta. Kopijo so prenesli iz Državnega arhiva, kjer hranijo del dokumentov grofije Lancaster, pod oboroženo stražo in jo okrcali na veliko čez-oceanško ladjo »Queen Elisabeth«. Med potovanjem je za dokument osebno skrbel eden izmed visokih funkcionarjev Državnega arhiva Velike Britanije.

Poglavitna težava je bila v tem, kje bi na ladji našli najboljšo ustrezno mesto, kjer bi dragocena listina ne bila izpostavljena vlagi, oziroma vlažnemu zraku. Oboroženi stražarji pazijo na dokument tudi vse dni festiva.

Britanski državni arhiv ima dve kopiji Magne Carte. Ena je druga izdaja listine, ki jo je podpisal v njeni dokončni in nespremenjeni obliki angleški kralj Henrik III. Druga izvrstno ohranjena kopija pa je iz leta 1297. Z njo je bil potrjen in znova oživiljen Ukaz o svobodnihah. Zdaž so v Ameriko poslali listino Inspeksimus, kjer jo bodo razstavili na že omenjenem festivalu, ki ga prirejajo za 350 letnico ustanovitve nekdanje britanske kolonije Virginije.

Deklica s škrjami

Profesor medicinske fakultete v Oregonu dr. Werner Lingrem je na nedavnem sestanku prebral poročilo o primeru devetletnega dekleta, ki je imelo »rožičke« na obeh straneh vratu. Vsak izmed obeh »rožičkov« je bil dolg približno poldrug centimeter. Po mnenju dr. Lingrema, ki je z operacijo odstranil dekletki te izrastke, gre pravzaprav za ostanke škrj. Znano je namreč, da ima človeški embrio na določeni razvojni stopnji škrge, ki so popolnoma podobne ribjim. Te škrge pozneje izginejo, tako da za njimi že pri novorojenčku ni več sledu.

Prav zanimivo je, da do tega redkega pojava ni prišlo le pri tem dekletu, marveč tudi pri njeni materi kakor pri drugih osmih članih matrine družine, ki so bili vsi razen dveh ženskega spola. — Posamezni zdravnik so poročali, da so se nekateri ljudje rodili z enim takšnim »rožičkom«.

Univerzitetni študentje v švicarskem Bernu so na cestah nazorno kazali prebivalstvu, kako se pripravi bencinska bomba v steklenici za primer, če bi deželo napadli sovražni tanki.

